

NORSK LOVTIDEND

Avd. I Lover og sentrale forskrifter mv.

Utgitt i henhold til lov 19. juni 1969 nr. 53.

Kunngjort 9. februar 2017 kl. 14.30

PDF-versjon 14. februar 2017

07.02.2017 nr. 137

Forskrift om tilsyn med utdanningskvaliteten i høyere utdanning (studietilsynsforskriften)

Hjemmel: Fastsatt av NOKUT 7. februar 2017 med hjemmel i lov 1. april 2005 nr. 15 om universiteter og høyskoler (universitets- og høyskoleloven) § 2-1 og § 3-1 jf. forskrift 1. februar 2010 nr. 96 om kvalitetssikring og kvalitetsutvikling i høyere utdanning og fagskoleutdanning § 1-7 annet ledd, § 2-1 tredje ledd, § 2-2 fjerde ledd, § 3-1 femte ledd, § 3-5 sjette ledd og § 4-3.

Kapittel 1. Generelle bestemmelser

§ 1-1. Virkeområde

Forskriften gjelder akkreditering av studietilbud og institusjoner og tilsyn med kvaliteten i høyere utdanning etter lov 1. april 2005 nr. 15 om universiteter og høyskoler (universitets- og høyskoleloven) § 2-1, § 3-1 og § 3-3, jf. forskrift 1. februar 2010 nr. 96 om kvalitetssikring og kvalitetsutvikling i høyere utdanning og fagskoleutdanning (studiekvalitetsforskriften) § 1-7 (2), § 2-1 (3), § 2-2 (4), § 3-1 (5), § 3-5 (6) og § 4-3.

Kapittel 2. Akkreditering av studietilbud

§ 2-1. Forutsetninger for akkreditering

- (1) Aktuelle krav i lov om universiteter og høyskoler med tilhørende forskrifter skal være oppfylt.
- (2) Informasjon om studietilbudet skal være korrekt, vise studiets innhold, oppbygging og progresjon samt muligheter for studentutveksling.

§ 2-2. Krav til studietilbudet

- (1) Læringsutbyttet for studietilbudet skal beskrives i samsvar med Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring, og studietilbudet skal ha et dekkende navn.
- (2) Studietilbudet skal være faglig oppdatert og ha tydelig relevans for videre studier og/eller arbeidsliv.
- (3) Studietilbudets samlede arbeidsomfang skal være på 1500–1800 timer per år for heltidsstudier.
- (4) Studietilbudets innhold, oppbygging og infrastruktur skal være tilpasset læringsutbyttet for studietilbudet.

- (5) Undervisnings-, lærings- og vurderingsformer skal være tilpasset læringsutbyttet for studietilbudet. Det skal legges til rette for at studenten kan ta en aktiv rolle i læringsprosessen.
- (6) Studietilbudet skal ha relevant kobling til forskning og/eller kunstnerisk utviklingsarbeid og faglig utviklingsarbeid.
- (7) Studietilbudet skal ha ordninger for internasjonalisering som er tilpasset studietilbudets nivå, omfang og egenart.
- (8) Studietilbud som fører fram til en grad, skal ha ordninger for internasjonal studentutveksling. Innholdet i utvekslingen skal være faglig relevant.
- (9) For studietilbud med praksis skal det foreligge praksisavtale mellom institusjon og praksissted.

§ 2-3. Krav til fagmiljø

- (1) Fagmiljøet tilknyttet studietilbudet skal ha en størrelse som står i forhold til antall studenter og studiets egenart, være kompetansemessig stabilt over tid og ha en sammensetning som dekker de fag og emner som inngår i studietilbudet.
- (2) Fagmiljøet tilknyttet studietilbudet skal ha relevant utdanningsfaglig kompetanse.
- (3) Studietilbudet skal ha en tydelig faglig ledelse med et definert ansvar for kvalitetssikring og -utvikling av studiet.
- (4) Minst 50 prosent av årsverkene tilknyttet studietilbudet skal utgjøres av ansatte i hovedstilling ved institusjonen. Av disse skal det være ansatte med førstestillingskompetanse i de sentrale delene av studietilbudet. I tillegg gjelder følgende krav til fagmiljøets kompetansenivå:
 - a) For studietilbud på bachelorgradsnivå skal fagmiljøet tilknyttet studiet bestå av minst 20 prosent ansatte med førstestillingskompetanse.
 - b) For studietilbud på mastergradsnivå skal 50 prosent av fagmiljøet tilknyttet studiet bestå av ansatte med førstestillingskompetanse, hvorav minst 10 prosent med professor- eller dosentkompetanse.
 - c) For studietilbud på doktorgradsnivå skal fagmiljøet tilknyttet studiet bestå av ansatte med førstestillingskompetanse, hvorav minst 50 prosent med professor- eller dosentkompetanse.
- (5) Fagmiljøet tilknyttet studietilbudet skal drive forskning og/eller kunstnerisk utviklingsarbeid og faglig utviklingsarbeid og skal kunne vise til dokumenterte resultater med en kvalitet og et omfang som er tilfredsstillende for studietilbudets innhold og nivå.
- (6) Fagmiljøet tilknyttet studietilbud som fører fram til en grad, skal delta aktivt i nasjonale og internasjonale samarbeid og nettverk som er relevante for studietilbudet.
- (7) For studietilbud med obligatorisk praksis skal fagmiljøet tilknyttet studietilbudet ha relevant og oppdatert kunnskap fra praksisfeltet. Institusjonen må sikre at praksisveilederne har relevant kompetanse og erfaring fra praksisfeltet.

§ 2-4. Særskilt bestemmelse om fagmiljø

Kravet til hovedstilling i § 2-3 (4) første punktum kan fravikes for studietilbud med omfang på 30 studiepoeng eller mindre dersom det gis i samarbeid med eksterne miljøer som driver forskning, kunstnerisk utviklingsarbeid eller faglig utviklingsarbeid på nivå med institusjonens eget fagmiljø. Institusjonen må ha et eget fagmiljø innenfor studietilbudets fagområde eller i tilstøtende fagområde og ha et helhetlig ansvar for studietilbudet.

§ 2-5. Utfyllende bestemmelser for fellesgrader

- (1) Det skal framgå tydelig hvilke deler av fellesgraden de ulike samarbeidende institusjonene har ansvaret for, og det skal foreligge tilfredsstillende rutiner for utvikling og kvalitetssikring av fellesgraden som helhet.
- (2) Delene fellesgraden består av, skal utgjøre en samlet helhet i samsvar med læringsutbyttet for fellesgraden.
- (3) Ved akkreditering av en internasjonal fellesgrad skal deler som tilbys av institusjoner underlagt lov 1. april 2005 nr. 15 om universiteter og høyskoler, tilfredsstillende standarder og kriterier for akkreditering av studietilbud i § 2-1 til § 2-4 i denne forskrift.

§ 2-6. Særskilte bestemmelser for deltakelse i institusjonsovergrepene kunstnerisk stipendiatprogram

- (1) Det skal foreligge et reglement for deltakelse i programmet. Deltakelse i programmet, roller og ansvar for deltakende institusjon skal være klart beskrevet.
- (2) Institusjonens og stipendiatenes rettigheter og plikter skal være beskrevet i særskilt avtaleformular.
- (3) Fagmiljøets størrelse og kompetanse skal være tilpasset den undervisning og veiledning og det kunstneriske utviklingsarbeid som må utføres for å sikre og videreutvikle kvaliteten i programmet.
- (4) Institusjonen skal drive et aktivt og relevant kunstnerisk utviklingsarbeid med god bredde på høyt internasjonalt nivå knyttet til deltakelsen i programmet.
- (5) Institusjonen skal vise hvordan stipendiatenes deltakelse i programmet integreres i eget fagmiljø og fagutvikling.
- (6) Institusjonen skal delta aktivt i den obligatoriske fellesdelen av programmet.
- (7) Institusjonen skal kunne tilby stipendiatene sine nødvendige obligatoriske og valgfrie kurs innenfor sin egen spesialisering.

Kapittel 3. Akkreditering av institusjoner

§ 3-1. Krav ved akkreditering av institusjoner

- (1) Institusjonen skal ha et faglig nivå innen utdanning, forskning og/eller kunstnerisk utviklingsarbeid og faglig utviklingsarbeid som er i samsvar med kravene i forskrift om kvalitetssikring og kvalitetsutvikling for høyere utdanning og fagskoleutdanning § 3-6 til § 3-8.
- (2) Institusjonen skal ha en strategi for utdanning, forskning og/eller kunstnerisk utviklingsarbeid og faglig utviklingsarbeid.
- (3) Institusjonens systematiske kvalitetsarbeid skal være godkjent av NOKUT.
- (4) Institusjonen skal ha et jevnlig opptak av studenter og et tilfredsstillende antall kandidater som fullfører til normert tid.
- (5) Institusjonens forskning og/eller kunstneriske utviklingsarbeid og faglige utviklingsarbeid skal utføres i samspill med utdanningsvirksomheten.
- (6) Institusjonen skal ha en relevant kompetanseprofil, og den samlede kompetansen skal være på nivå med sammenlignbare institusjoner i samme institusjonskategori.

Kapittel 4. Institusjonenes systematiske kvalitetsarbeid

§ 4-1. Krav til det systematiske kvalitetsarbeidet

- (1) Institusjonens kvalitetsarbeid skal være forankret i en strategi og dekke alle vesentlige områder av betydning for kvaliteten på studentenes læringsutbytte.
- (2) Kvalitetsarbeidet skal være forankret i institusjonens styre og ledelse på alle nivåer. Institusjonen skal gjennom kvalitetsarbeidet bidra til å fremme en kvalitetskultur blant ansatte og studenter.
- (3) Institusjonen skal ha ordninger for å systematisk kontrollere at alle studietilbud tilfredsstillir kravene i forskrift om kvalitetssikring og kvalitetsutvikling i høyere utdanning og fagskoleutdanning § 3-1 til § 3-4 og kapittel 2 i denne forskrift, og eventuelle tilleggskrav fastsatt av institusjonen.
- (4) Institusjonen skal systematisk innhente informasjon fra relevante kilder for å kunne vurdere kvaliteten i alle studietilbud.
- (5) Kunnskap fra kvalitetsarbeidet skal brukes til å utvikle kvaliteten i studietilbudene og avdekke eventuelt sviktende kvalitet. Sviktende kvalitet skal rettes opp innen rimelig tid.
- (6) Resultater fra kvalitetsarbeidet skal inngå i kunnskapsgrunnlaget ved vurdering og strategisk utvikling av institusjonens samlede studieportefølje.

Kapittel 5. NOKUTs akkreditering og tilsyn

§ 5-1. Søknad om akkreditering av studietilbud og institusjoner

- (1) Akkreditering skjer på grunnlag av universitets- og høyskoleloven, krav i forskrift om kvalitetssikring og kvalitetsutvikling i høyere utdanning og fagskoleutdanning § 3-1 til § 3-8 og kravene i kapittel 2 og 3 i denne forskrift.
- (2) Dersom et studietilbud institusjonen ikke har fullmakt til å akkreditere, endres vesentlig, må institusjonen informere NOKUT. NOKUT vurderer om det er nødvendig å søke om ny akkreditering.
- (3) NOKUT kan administrativt avvise søknader om akkreditering som ikke er egnet for sakkyndig evaluering.
- (4) NOKUT kan i særskilte tilfeller fastsette karantenetid på inntil to år før søker får behandlet en søknad på nytt, jf. forskrift om kvalitetssikring og kvalitetsutvikling i høyere utdanning og fagskoleutdanning § 3-11 (2). Søker skal varsles før vedtak om karantene treffes.

§ 5-2. Tilsyn med akkrediterte studietilbud og institusjoner

- (1) Tilsynet skjer på grunnlag av universitets- og høyskoleloven, krav i forskrift om kvalitetssikring og kvalitetsutvikling i høyere utdanning og fagskoleutdanning § 3-1 til § 3-8 og kravene i kapittel 2 og 3 i denne forskrift samt studietilbudenes/institusjonenes tilstand og dokumenterte resultater.
- (2) NOKUT kan gi institusjonen frist for å rette opp mangelfulle forhold.

§ 5-3. Periodisk tilsyn med institusjonenes systematiske kvalitetsarbeid

Tilsynet skjer på grunnlag av kravene i kapittel 4 i denne forskrift, i § 2-1 og § 2-2 i forskrift om kvalitetssikring og kvalitetsutvikling i høyere utdanning og fagskoleutdanning og i § 1-6 i universitets- og høyskoleloven.

§ 5-4. Informasjonsplikt

- (1) Institusjonen plikter å framskaffe den informasjonen som er nødvendig for at NOKUT skal kunne gjennomføre akkreditering og tilsyn.
- (2) Institusjonen skal holde NOKUT oppdatert om opplysninger om institusjonen og dens akkrediterte studietilbud.

§ 5-5. Oppnevning av sakkyndige

- (1) NOKUT oppnevner sakkyndige ved akkreditering og revidering av studietilbud og institusjoner og ved periodisk tilsyn med institusjonenes systematiske kvalitetsarbeid. Institusjonen skal gis anledning til å kommentere NOKUTs forslag om sakkyndige før oppnevning av enkeltstående komiteer.
- (2) Sakkyndige skal ikke ha oppgaver ved institusjonen eller studietilbudet de skal vurdere, eller ha andre tilknytninger til institusjonen som kan medføre inhabilitet.

§ 5-6. Sakkyndiges kompetanse

- (1) Ved akkreditering av studietilbud på bachelor- og mastergradsnivå skal den sakkyndige komiteen samlet ha kompetanse i og erfaring fra gjennomføring av relevante studietilbud. I tillegg skal komiteen ha slik kompetanse:
 - a) Minst én skal ha formell kompetanse på et høyere nivå enn det studietilbudet som skal akkrediteres.
 - b) Minst én skal ha relevant internasjonal kompetanse ved vurdering av studietilbud på mastergradsnivå.
- (2) Ved akkreditering av studietilbud på doktorgradsnivå og revidering av akkreditert studietilbud på alle nivå skal den sakkyndige komiteen samlet ha kompetanse i og erfaring fra gjennomføring av relevante studietilbud. I tillegg skal komiteen ha slik kompetanse:
 - a) Minst én skal ha formell kompetanse på et høyere nivå enn det aktuelle studietilbudet. For doktorgradsnivå skal minst én ha professorkompetanse.
 - b) Minst én skal ha relevant internasjonal kompetanse ved vurdering av studietilbud på mastergradsnivå og doktorgradsnivå.
 - c) Én skal være student. For doktorgradsnivå skal én være stipendiat eller doktorgradsstudent.
- (3) Ved akkreditering av institusjoner og revidering av akkrediterte institusjoner skal den sakkyndige komiteen samlet ha slik kompetanse:
 - a) Minst én skal ha erfaring fra ledelse ved en høyere utdanningsinstitusjon minst på nivå med den kategorien akkrediteringen gjelder.
 - b) Minst én skal ha tilknytning til relevant utenlandsk institusjon.
 - c) Minst én skal ha relevant kompetanse fra samfunns- eller arbeidslivet.
 - d) Én skal være student og ha erfaring fra institusjonsstyre, andre sentrale tillitsverv eller arbeid innen studentdemokratiet.
 - e) Minst én skal ha førstestillingskompetanse ved akkreditering av høyskole.
 - f) Minst én skal ha professor- eller dosentkompetanse ved akkreditering av universitet og vitenskapelig høyskole.
- (4) Ved NOKUTs periodiske tilsyn med institusjonenes systematiske kvalitetsarbeid skal den sakkyndige komiteen ha slik kompetanse:
 - a) Alle skal ha erfaring fra kvalitetsarbeid eller periodisk tilsyn.
 - b) Minst én skal ha erfaring fra ledelse ved en høyere utdanningsinstitusjon.
 - c) Minst én skal ha tilknytning til relevant utenlandsk institusjon.

- d) Én skal være student og ha erfaring fra institusjonsstyre, andre sentrale tillitsverv eller arbeid innen studentdemokratiet.
- e) Minst én skal ha professor- eller dosentkompetanse.

Kapittel 6. Sluttbestemmelser

§ 6-1. Ikrafttredelse

Forskriften trer i kraft 9. februar 2017. Fra samme tidspunkt oppheves forskrift 28. februar 2013 nr. 237 om tilsyn med utdanningskvaliteten i høyere utdanning.

§ 6-2. Overgangsbestemmelser

- (1) Søknader om akkreditering som er mottatt av NOKUT før denne forskrift trer i kraft, behandles etter tidligere forskrift.
- (2) Revideringer av akkreditering som NOKUT har påbegynt før denne forskrift trer i kraft, behandles etter tidligere forskrift.
- (3) Institusjoner som er akkreditert etter lov om universiteter og høyskoler, skal oppfylle kravene i kapittel 3 som henholdsvis høyskole, vitenskapelig høyskole eller universitet innen 31. desember 2018. Akkrediterte studietilbud skal oppfylle kravene til akkreditering i kapittel 2 innen 31. desember 2018. Fram til denne dato gjelder akkrediteringskravene i tidligere forskrift.
- (4) Institusjoner som har fått sitt system for kvalitetssikring av utdanningen godkjent av NOKUT, anses for å oppfylle kravene i kapittel 4 inntil tilsyn med det systematiske kvalitetsarbeidet er gjennomført.

Merknader til kapitlene og paragrafene

Kapittel 2. Akkreditering av studietilbud

Betegnelsen studietilbud i denne forskriften omfatter både studieprogrammer som fører fram til en grad, og kortere studier som årsheter, videreutdanninger og emner som tilbys for seg selv, og som ikke er en del av et studieprogram. Dette er den samme definisjonen av studietilbud som er gitt i Kunnskapsdepartementets rundskriv F-03-16.

For doktorgradsnivå omfatter studietilbud både opplæringsdelen og den vitenskapelige avhandlingen. Ved akkreditering av doktorgradsstudium skal det gå tydelig fram hvilke fagområder doktorgradsstudiet omfatter.

Bestemmelsene i dette kapittelet gjelder uavhengig av hvordan studietilbudet er organisert (campusbasert, samlingsbasert, nettbasert, desentralisert osv.).

Institusjoner uten selvakkrediteringsfullmakt kan ikke opprette nye fag eller emner utenfor fagområdet til et akkreditert studietilbud på det aktuelle nivået, jf. universitets- og høyskoleloven § 3-3. Dette betyr at endringer i et akkreditert studietilbud må gjøres innenfor fagområdet til det akkrediterte studietilbudet. Det er en forutsetning at studietilbudets overordnede læringsutbytte ikke endres.

Til § 2-1 Forutsetninger for akkreditering

- (1) Bestemmelsen innebærer en presisering av krav i studiekvalitetsforskriften § 3-1 (4).

NOKUT forutsetter at kravene i studietilsynsforskriften § 2-1, jf. studiekvalitetsforskriften § 3-1 (4) er oppfylt ved enhver institusjon til enhver tid.

Ved akkreditering av studietilbud fra institusjoner som ikke har institusjonsakkreditering, vil NOKUT ved søknad om akkreditering vurdere om institusjonen oppfyller krav i universitets- og høyskoleloven: styringsordning, reglement, klagenemnd, læringsmiljøutvalg, utdanningsplan, vitnemål og Diploma Supplement og kvalitetssikringssystem.

Med reglement menes her både forskrifter og andre styrende dokumenter ved institusjonene som har betydning for kvaliteten i den høyere utdanningen institusjonen tilbyr. Reglementet må inneholde bestemmelser for godskrivning og faglig godkjenning, jf. universitets- og høyskoleloven § 3-5.

(2) Med informasjon menes det som framgår av studieplanen og tilknyttet informasjon om studietilbudet. Det følger av universitets- og høyskoleloven § 3-3 (3) at styret fastsetter studieplan for det faglige innholdet i studietilbudene. Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area (ESG) 2015 standard 1.8 fastslår at institusjoner skal sørge for at informasjonen om deres virksomhet, herunder studietilbud, skal være korrekt, objektiv, oppdatert og lett tilgjengelig. Studietilsynsforskriften § 2-1 (2) anses sammen med universitets- og høyskoleloven § 3-3 (3) som en oppfyllelse av denne standarden.

Til § 2-2 Krav til studietilbudet

(1) Læringsutbytte skal være beskrevet som det en kandidat skal ha oppnådd ved fullført utdanning. Læringsutbyttet for studietilbud med profesjonskrav, for eksempel studietilbud med rammeplaner, må oppfylle både profesjonskravene og kravene i Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring (NKR).

(2) Kravet om at studietilbudet er faglig oppdatert, innebærer at det er oppdatert innenfor kunnskapsutviklingen i både akademia og profesjons-, arbeids- og/eller samfunnsliv. Relevans og oppdatert kunnskap innen profesjons-, arbeids- og/eller samfunnsliv sikres gjennom ordninger for samhandling med arbeids- og/eller samfunnsliv tilpasset studietilbudets innhold og nivå. Det forutsettes at institusjonen har vurdert rekrutteringsgrunnlaget ut fra forventet etterspørsel/behov og samlet kapasitet knyttet til samme eller lignende studietilbud ved egen institusjon og andres institusjoner.

(3) Det følger av universitets- og høyskoleloven § 3-8 (1) at et fullt studieår er normert til 60 studiepoeng. Dette er i samsvar med European Credit Transfer and Accumulation System (ECTS). ECTS Users' Guide viser til at et studietilbud av 60 studiepoengs omfang på fulltid normalt har et samlet arbeidsomfang på om lag 1500–1800 timer per år, fordelt på kategoriene organiserte læringsaktiviteter, selvstudium og eksamensforberedelser. Dette innebærer at en heltidsstudent med oppgitt arbeidsomfang/arbeidsinnsats normalt skal kunne oppnå læringsutbyttet og fullføre på normert tid.

(4) Med infrastruktur menes egnede lokaler, utstyr, bibliotek tjenester, administrative og tekniske tjenester, tilstrekkelige og egnede IKT-ressurser, nettstøtte, egnet læringsplattform etc. som understøtter studentens læring og læringsmiljø og den faglig ansattes undervisning og forskning og/eller kunstneriske utviklingsarbeid og faglige utviklingsarbeid.

(5) De ulike undervisnings- og læringsformene må være tilpasset studietilbudets innhold og oppbygging. Det forutsettes at undervisnings-, lærings- og vurderingsformer er tilpasset et digitalisert samfunn.

For studietilbud med få studenter og/eller geografisk spredt studentgruppe innebærer bestemmelsen at institusjonen skal treffe tiltak for å sikre et godt studiemiljø som legger til rette for faglig samhandling mellom studentene og/eller mellom studentene og fagmiljøet.

Kravet om studentenes aktive rolle er i samsvar med ESG 2015 standard 1.3 om studentsentrert læring.

(6) Bestemmelsen stiller krav til tydelig sammenheng mellom studietilbudet og forskning og/eller kunstnerisk utviklingsarbeid og faglig utviklingsarbeid, i tråd med kravet i § 1-3 a) i universitets- og høyskoleloven.

(8) Bestemmelsen innebærer at institusjonen skal sikre at studenter ved alle studietilbud som fører fram til en grad, kan tilbys utvekslingsopphold gjennom oppdaterte og bindende avtaler, og at relevansen av utvekslingsoppholdet er sikret av studietilbudets fagmiljø.

(9) Avtaler skal regulere den faglige gjennomføringen av praksis og andre forhold som er av betydning for studentens læringsutbytte og for kvaliteten i praksisoppholdet. Dette innebærer blant annet at avtalen skal beskrive partenes rettigheter og plikter.

Til § 2-3 Krav til fagmiljø

(1) Fagmiljøet tilknyttet studietilbudet omfatter personer som direkte og regelmessig gir bidrag til utviklingen, organiseringen og gjennomføringen av studietilbudet. Presiseringen er ment å inkludere personer med ulike typer bidrag inn i studietilbudet i tillegg til undervisning, veiledning eller annen tilrettelegging for læring. Dette kan for eksempel være laboratoriarbeid, forskning, utviklingsarbeid, erfaringsoverføring fra praksisfeltet, praktisk undervisning, pedagogisk og faglig utnyttelse av digital teknologi, innovasjon og samarbeid med arbeids- og næringsliv.

(2) Institusjonen er ansvarlig for å sikre fagmiljøets utdanningsfaglige kompetanse, jf. forskrift om ansettelse og opprykk § 1-2 til § 1-7, og for å legge til rette for oppdatering og utvikling av denne kompetansen.

Utdanningsfaglig kompetanse omfatter i denne forskriften UH-pedagogikk og didaktikk og inkluderer også kompetanse til å utnytte digital teknologi for å fremme læring.

(4) Med hovedstilling menes at institusjonen er hovedarbeidsgiver for den ansatte, dvs. at den ansatte er ansatt i minst 50 prosent stilling ved den aktuelle institusjonen. For institusjoner som ellers kan dokumentere et stabilt og robust fagmiljø innenfor fagområdet, kan II-er-stillinger ned til 20 prosent telles med for å oppfylle 50 prosentandelen.

Med førstestillingskompetanse menes stillingskategoriene førstelektor, førsteamanuensis, postdoktor, dosent og professor.

For integrerte mastergrader gjelder § 2-3 (4) (b) for alle fem årene.

For fellesgrader regnes de deltakende institusjonene som «institusjonen». Det vil si at 50 prosent av det samlede fagmiljøet som bidrar inn mot fellesgraden, må utgjøres av ansatte i hovedstilling ved én (eller flere) av de deltakende institusjonene.

(5) Kravene til fagmiljøenes dokumenterte resultater er regulert i studiekvalitetsforskriften for så vidt gjelder studietilbud på mastergrads- og doktorgradsnivå, jf. studiekvalitetsforskriften § 3-2 (3) og § 3-3 (3). For studietilbud på bachelorgradsnivå gjelder kun denne bestemmelsen.

Et omfang som står i forhold til studietilbudets nivå, innebærer for eksempel at det vil kreves større aktivitet innen forskning og/eller kunstnerisk utviklingsarbeid knyttet til et mastergradsstudium enn til et bachelorgradsstudium.

(7) Med «praksisveiledere» menes personer som legger til rette for og veileder studenten ved dennes praksisopphold. Jf. her merknader til § 2-2 (9).

Med «relevant kompetanse» i andre setning menes relevant faglig kunnskap og veiledningskompetanse.

I studietilbud som har praksis, forutsettes det at institusjonene og fagmiljøene selv sørger for systematisk kontakt med praksisfeltet, slik at utdanningene og fagmiljøenes egen praksiserfaring er oppdatert og i takt med utviklingen i praksisfeltet. Det er viktig for kvaliteten i studietilbudet at det jevnlig foregår en faglig interaksjon mellom kompetansepersoner i praksisfeltet og sentrale kompetansepersoner som har hovedstilling ved institusjonene.

Til § 2-4 Særskilt bestemmelse om fagmiljø

Formålet med denne bestemmelsen er at institusjonene skal kunne tilby spesialfordypninger og videreutdanninger innenfor fagfelt der eksterne miljøer har en spesialkompetanse. Bestemmelsen innebærer at institusjonen kan være ansvarlig for kortere studietilbud med et fagmiljø knyttet til seg hvor mindre enn 50 prosent av studietilbudets fagmiljø har hovedstilling ved den aktuelle institusjonen. Institusjonen er ansvarlig for studietilbudet og skal sørge for at tilbudet er kvalitetssikret i samsvar med bestemmelsene i denne forskriften.

Til § 2-5 Utfyllende bestemmelser for fellesgrader

- (1) Tilfredsstillende rutiner for kvalitetsutvikling og kvalitetssikring av fellesgraden innebærer å utvikle og implementere en strategi for utvikling og sikring av kvalitet på konsortienivå.
- (2) Dersom en fellesgrad gis i samarbeid med én eller flere utenlandske institusjoner, må det angis hvilket lands kvalifikasjonsrammeverk læringsutbyttebeskrivelsene for fellesgraden er utformet i tråd med. Om landet det samarbeides med, ikke har eget kvalifikasjonsrammeverk, kan det følge Det europeiske kvalifikasjonsrammeverket for livslang læring (EQF).

Kapittel 3. Akkreditering av institusjoner

Til § 3-1 Krav ved akkreditering av institusjoner

- (1) Studiekvalitetsforskriften § 3-5 til § 3-8 inneholder bestemmelser med krav til akkreditering av institusjoner.

I studiekvalitetsforskriften er det krav om at høyskoler skal ha utdanning, stabil forskningsvirksomhet og/eller kunstnerisk utviklingsarbeid og faglig utviklingsarbeid av høy kvalitet, jf. § 3-6 (1).

Vitenskapelige høyskoler skal ha en tydelig faglig profil og stabil utdanning, forskning og/eller kunstnerisk utviklingsarbeid og faglig utviklingsarbeid av høy internasjonal kvalitet, jf. § 3-7 (1).

Universiteter skal ha stabil utdanning, forskning og/eller kunstnerisk utviklingsarbeid og faglig utviklingsarbeid av høy internasjonal kvalitet, jf. § 3-8 (2).

For høyskoler vil vurderingen av høy kvalitet baseres på de studietilbudene som ligger til grunn for akkrediteringssøknaden. Det forutsettes at studietilbudene dekker en vesentlig del av studietilbudsporteføljen slik at NOKUT kan gjøre en helhetlig vurdering, jf. studiekvalitetsforskriften § 3-5 (4).

For vitenskapelige høyskoler vil vurderingen av høy internasjonal kvalitet baseres på det faglige området for doktorgradsstudiet, jf. studiekvalitetsforskriften § 3-7 (4).

For universiteter vil vurderingen av høy internasjonal kvalitet baseres på de vesentlige deler som er godt dekkende for institusjonens faglige profil, jf. studiekvalitetsforskriften § 3-8 (3) og (4).

Institusjonen må dokumentere og godtgjøre at det faglige nivået på utdanning, forskning og/eller kunstnerisk utviklingsarbeid og faglig utviklingsarbeid er av henholdsvis høy kvalitet og høy internasjonal kvalitet. For utdanning gjelder kravet studietilbud på bachelor-, master- og doktorgradsnivå.

- (3) NOKUT fører tilsyn med det systematiske kvalitetsarbeidet ved den enkelte institusjon. Det skal ikke gå mer enn åtte år mellom hvert tilsyn, jf. studiekvalitetsforskriften § 2-2 (2).

NOKUT vil ved søknad om akkreditering vurdere om rutiner for akkreditering, tilsyn og revidering av akkreditering av studietilbud er tilfredsstillende, uavhengig av om det systematiske kvalitetsarbeidet er godkjent av NOKUT.

Kapittel 4. Institusjonenes systematiske kvalitetsarbeid

Til § 4-1. Krav til det systematiske kvalitetsarbeidet

(1) Med kvalitetsarbeid menes i denne forskriften det arbeid som utføres gjennom et system for kvalitetssikring, jf. universitets- og høyskoleloven § 1-6. Kvalitetsarbeidet skal sikre og videreutvikle kvaliteten i utdanningen.

Institusjonenes kvalitetsarbeid skal bidra til at studentene ved de ulike studietilbudene oppnår læringsutbyttet. «Vesentlige områder av betydning for kvaliteten på studentenes læringsutbytte» viser til områder institusjonene må være særskilt opptatt av med tanke på å legge til rette for læring. Det er også vesentlig at institusjonen gjennom kvalitetsarbeidet vurderer i hvilken grad studentene faktisk oppnår det intenderte læringsutbyttet.

(3) Dette innebærer at institusjonen har tilfredsstillende rutiner og praksis for akkreditering av studietilbud og revidering av akkrediteringen.

Med revidering av akkreditering menes en gjennomgang av om studietilbudet tilfredsstillende gjeldende krav for akkreditering, og om det har tilfredsstillende resultater. Kravene til akkreditering av studietilbud framgår av studiekvalitetsforskriften og kapittel 2 i denne forskriften.

(4) Institusjonen fastsetter selv mandatet for, og intervallet mellom, de periodiske evalueringene, jf. forskrift om kvalitetssikring og kvalitetsutvikling i høyere utdanning og fagskoleutdanning § 2-1 (2). De periodiske evalueringene kan være en del av den systematiske informasjonen institusjonen innhenter for å vurdere kvaliteten på studietilbudene.

Kapittel 5. NOKUTs akkreditering og tilsyn

Til § 5-1 Søknad om akkreditering av studietilbud og institusjoner

(2) Eksempler på vesentlige endringer i et akkreditert studietilbud er

- a) endring i det samlede læringsutbyttet for studietilbudet
- b) nytt navn på studietilbudet
- c) etablering av studietilbudet på nye steder
- d) endring fra stedbasert til nettbasert utdanning eller omvendt.

(3) Søknader uten tilstrekkelig informasjon og dokumentasjon kan avvises administrativt. Søknader om akkreditering av studietilbud som ikke oppfyller kravene i studietilsynsforskriften § 2-1, jf. merknadene, anses ikke som egnet til sakkyndig evaluering.

Til § 5-2 Tilsyn med akkrediterte studietilbud og institusjoner

Det er NOKUT som igangsetter alt tilsyn, og som avgjør formen på tilsynet.

(1) Eksempler på tilstand og dokumenterte resultater er opptak av studenter, kandidatproduksjon/gjennomstrømming, oppnåelse av læringsutbytte, FoU-basert utdanning med mer.

Til § 5-5. Oppnevning av sakkyndige

(1) NOKUT kan benytte faste faglige komiteer i tilfeller der omfanget av akkrediteringssøknader, tilsyn og/eller revideringer gjør dette hensiktsmessig. Faste faglige komiteer kan i noen tilfeller foreta en prekvalifisering av fagmiljøer før en institusjon sender inn en akkrediteringssøknad. I tilfellene der faste komiteer benyttes, vil legitimiteten til komiteene sikres ved at oppnevningen skjer i dialog med representanter for sektoren.

Til § 5-6 Sakkyndiges kompetanse

(1) Med relevante studietilbud menes her tilsvarende eller beslektede studietilbud.

(2) Det kreves ikke her at studenten skal ha kompetanse i/erfaring fra gjennomføring av relevante studietilbud. Vedkommende må være tilknyttet relevant studietilbud.

Felles for (1) b og (2) b: Relevant internasjonal kompetanse vil normalt bety en person med hovedstilling ved en institusjon utenfor Norge.

*Kapittel 6. Sluttbestemmelser**Til § 6-2 Overgangsbestemmelser*

(3) Kunnskapsdepartementet (KD) har i endringsforskrift til studiekvalitetsforskriften bestemt at eksisterende universiteter og høyskoler skal oppfylle nye standarder og kriterier for institusjonsakkreditering for henholdsvis høyskole, vitenskapelig høyskole og universitet innen utgangen av 2018, jf. studiekvalitetsforskriften § 3-5 til § 3-8.

Akkrediterte studietilbud skal oppfylle kravene til akkreditering innen samme dato, jf. studiekvalitetsforskriften § 8-1, jf. § 3-1 til § 3-4. Siden studietilsynsforskriften har en så tett sammenheng med studiekvalitetsforskriften, finner NOKUT det mest hensiktsmessig å fastsette samme overgangsordning.

NOKUTs forslag til bestemmelser om ikrafttredelse og overgangsordninger innebærer i korte trekk at alle pågående akkrediterings- og tilsynssaker i NOKUT følger tidligere forskrift. Akkrediteringssøknader som kommer inn etter ikrafttredelsestidspunktet, behandles etter bestemmelsene i ny forskrift.

Forskriften trådte i kraft 9. februar 2017.

Se mottakertabell

Saksbehandler: Ingunn Dørve

Vår ref: 16/00981-64

Vår dato: 04.04.2017

Deres ref:

Deres dato:

Orientering om ny studietilsynsforskrift

Ny studietilsynsforskrift er vedtatt

NOKUT har vedtatt ny studietilsynsforskrift. Forskriften gjelder akkreditering av studietilbud og institusjoner og tilsyn med kvaliteten i høyere utdanning. Alle universiteter og høyskoler omfattes av forskriften.

Den nye studietilsynsforskriften ble publisert på [Lovdata](#) 9. februar 2017. Forskriften trer i kraft umiddelbart.

Tilpasning til ny forskrift

NOKUT har vedtatt overgangsbestemmelser som sier når universitetene og høyskolene skal ha tilpasset seg kravene i den nye forskriften (§ 6-2):

Eksisterende universiteter og høyskoler skal oppfylle nye standarder og kriterier for institusjonsakkreditering for henholdsvis høyskole, vitenskapelig høyskole og universitet innen 31. desember 2018. Akkrediterte studietilbud skal oppfylle kravene til akkreditering i ny forskrift innen 31. desember 2018. Institusjoner som har fått sitt system for kvalitetssikring av utdanningen godkjent av NOKUT, anses for å oppfylle kravene i kapittel 4 inntil tilsyn med det systematiske kvalitetsarbeidet er gjennomført. Alle pågående akkrediterings- og tilsynssaker i NOKUT følger tidligere forskrift. Akkrediteringssøknader som kommer inn etter ikrafttredelsestidspunktet, behandles etter bestemmelsene i ny forskrift.

NOKUT vil tilby veiledning til universitetene- og høyskolene i den nye forskriften i løpet av 2017. Mer informasjon om dette kommer snart på [våre nettsider](#).

Med hilsen

Terje Mørland
direktør

Øystein Lund
tilsynsdirektør

Dokumentet er elektronisk signert.

DET KONGELIGE
KUNNSKAPSDEPARTEMENT

Rundskriv

I henhold til liste

Nr.	Vår ref	Dato
F-03-16	16/1717	24.06.2016

Forskrift om kvalitetssikring og kvalitetsutvikling i høyere utdanning og fagskoleutdanning (studiekvalitetsforskriften)

Kunnskapsdepartementet fastsetter med dette endringer i forskrift om kvalitetssikring og kvalitetsutvikling i høyere utdanning og fagskoleutdanning (studiekvalitetsforskriften). Forskriften er hjemlet i lov om universiteter og høyskoler av 1. april 2005 nr. 15. Dette rundskrivet inneholder forskriften og merknader til forskriften.

Regjeringen varslet i Meld. St. 18 (2014–2015) *Konsentrasjon for kvalitet* om skjerpede krav for etablering av master- og doktorgradsstudier og for akkreditering som vitenskapelig høyskole og universitet. Kravene til fagmiljø på master- og doktorgradsstudier forsterkes og skjerpes sammenliknet med tidligere kriterier. Blant annet skal fagmiljøet være bredt, ha relevant kompetanse og dekke de fag, emner og kunnskapsområder som studietilbudet består av. Fagmiljøet skal inkludere personer med ulike typer bidrag inn i studietilbudet, for eksempel undervisning, forskning, veiledning og annen tilrettelegging for læring, laboratoriearbeid, utviklingsarbeid, kompetanse fra praksisfeltet, innovasjon og kontakt med arbeids- og næringsliv. NOKUT gir forskrift om utfyllende krav til fagmiljøet og dets resultater.

Forskriften gir overgangsordninger for eksisterende studietilbud og for akkreditering som universitet og høyskole. Eksisterende institusjoner skal oppfylle de nye standardene og kriteriene for institusjonsakkreditering innen utgangen av 2018. Den samme overgangsperioden gjelder for tilpassing av eksisterende mastergradsstudier og doktorgradsstudier. Søknad om institusjonsakkreditering og akkreditering av nye studietilbud som mottas etter tidspunktet for ikrafttredelse, skal vurderes på grunnlag av nye kriterier. Tilsvarende gjelder for etablering av nye studietilbud på grunnlag av institusjonens faglige fullmakt. I overgangsperioden frem til 31. desember

2018 vil det for institusjoner som søker akkreditering som universitet og vitenskapelig høyskole bli lagt til rette for en fleksibel søknadsprosess. Ved beregningen av om kravet til antallet disputerte er oppfylt, kan institusjonens kandidater som har avlagt eller vil avlegge grad ved en annen institusjon telles med. Dette forutsetter at kandidatens doktorgradsarbeid er innenfor et av institusjonens doktorgradsstudier.

Institusjoner som har faglige fullmakter til selv å akkreditere grunnskolelærerutdanning på mastergradsnivå kan, som en overgangsordning, etablere studietilbudene etter kravene i tidligere forskrift § 3-1 til og med 31. januar 2017.

For fagskoleutdanning innebærer endringene at en tilbyder automatisk mister godkjenningen av fagskoleutdanningen dersom det ikke har blitt tatt opp studenter til utdanningen i løpet av tre år.

Forskriftsendringene vil tre i kraft når departementet bestemmer. Departementet tar sikte på ikrafttredelse ved årsskriftet 2016/2017, på samme tidspunkt som NOKUT fastsetter utfyllende bestemmelser til universitets- og høyskoleloven og studiekvalitetsforskriften i forskrift om tilsyn med utdanningskvaliteten i høyere utdanning (studietilsynsforskriften).

Med hilsen

Toril Johansson (e.f.)
ekspedisjonssjef

Gunn Gallavara
seniorrådgiver

Vedlegg:

Forskrift om kvalitetssikring og kvalitetsutvikling i høyere utdanning og fagskoleutdanning
Merknader til forskriften

Forskrift om endring i studiekvalitetsforskriften

Hjemmel: Fastsatt av Kunnskapsdepartementet 24. juni 2016 med hjemmel i lov 1. april 2005 nr. 15 om universiteter og høyskoler (universitets- og høyskoleloven) § 1-6 annet ledd, § 2-1, § 3-1 og lov 20. juni 2003 nr. 56 om fagskoleutdanning (fagskoleloven) § 2 sjette ledd.

I

I forskrift 1. februar 2010 nr. 96 om kvalitetssikring og kvalitetsutvikling i høyere utdanning og fagskoleutdanning gjøres følgende endring:

§ 1-3 NOKUTs tilsynsvirksomhet skal lyde:

Innenfor rammer som er fastsatt i lover og forskrifter, skal NOKUT føre tilsyn med kvaliteten i høyere utdanning og fagskoleutdanning som er underlagt norsk lov. NOKUT avgjør selv når det skal iverksette tilsyn. Tilsynsvirksomheten omfatter både kontrollarbeid og bistand til institusjonene i deres kvalitetsutviklingsarbeid.

§ 1-5 annet ledd tredje strekpunkt skal lyde:

(2) Høyere utdanning:

- føre periodisk tilsyn med institusjonenes systematiske kvalitetsarbeid

§ 1-7 første og annet ledd skal lyde:

(1) NOKUT skal oppnevne sakkyndige for å gjennomføre evaluering ved:

- a) tilsyn med universiteter og høyskolars kvalitetsarbeid, jf. § 2-2
- b) akkreditering av studietilbud og institusjoner innenfor høyere utdanning, jf. kapittel 3
- c) godkjenning av utdanning eller tilbydere i fagskoleutdanning, jf. kapittel 5
- d) revidering hvis det skal foretas faglige vurderinger

De sakkyndige skal avgi rapport om evalueringen og gi anbefalinger til NOKUT.

(2) NOKUT gir forskrift om kriterier for de sakkyndiges kompetanse, oppnevning av sakkyndige og mandat og saksbehandlingsregler for de sakkyndiges arbeid.

§ 2-1 skal lyde:

§ 2-1 Krav til systematisk kvalitetsarbeid

(1) Universiteter og høyskoler skal ivareta ansvaret for kvaliteten i utdanningen gjennom systematisk kvalitetsarbeid som sikrer og bidrar til å utvikle kvaliteten i studietilbudene. Videre skal institusjonene legge til rette for løpende utvikling av utdanningskvaliteten, kunne avdekke sviktende kvalitet i studietilbudene og sikre tilfredsstillende dokumentasjon av kvalitetsarbeidet. Institusjonene skal kvalitetssikre alle forhold som har betydning for studiekvaliteten, fra informasjon overfor mulige søkere til avsluttet utdanning.

(2) Institusjonene skal gjennomføre periodiske evalueringer av studietilbudene sine. Representanter fra arbeids- eller samfunnsliv, studenter og eksterne sakkyndige, som er relevante for studietilbudet, skal bidra i evalueringene. Evalueringsresultatene skal være offentlige.

(3) NOKUT skal, i samråd med sektoren, gi forskrift om kriterier for institusjonenes kvalitetsarbeid. Kriteriene skal være i tråd med kravene i *Standards and guidelines for quality assurance in the European Higher Education Area*, ESG, (europeiske standarder og retningslinjer for kvalitetssikring i høyere utdanning) så langt de passer.

§ 2-2 skal lyde:

§ 2-2 Periodisk tilsyn med institusjonenes kvalitetsarbeid

(1) NOKUT skal føre tilsyn med institusjonenes systematiske arbeid med å sikre og videreutvikle kvaliteten i utdanningen. NOKUT skal gi råd til institusjonene om videreutvikling av kvalitetsarbeidet. Tilsynet skal resultere i en vurdering av om kvalitetsarbeidet som helhet er tilfredsstillende. Dersom NOKUT finner at det foreligger vesentlige mangler ved kvalitetsarbeidet eller kvaliteten, skal institusjonen gis en frist på inntil ett år for å rette opp forholdene.

(2) Det skal ikke gå mer enn åtte år mellom hvert tilsyn ved den enkelte institusjon. NOKUT fastsetter tilsynets innhold og omfang og en tidsplan for tilsynet.

(3) For institusjoner som ikke har institusjonsakkreditering, kan NOKUT velge å føre tilsyn med institusjonenes kvalitetsarbeid ved å føre tilsyn med de akkrediterte studietilbudene.

(4) NOKUT skal gi forskrift om tilsyn med institusjonenes kvalitetsarbeid. Disse bestemmelsene skal være i tråd med kravene i *Standards and guidelines for quality assurance in the European Higher Education Area*, ESG, (europeiske standarder og retningslinjer for kvalitetssikring i høyere utdanning), så langt disse passer.

Gjeldende § 3-1 oppheves og ny § 3-1 skal lyde:

§ 3-1 Akkreditering av studietilbud

(1) Krav i kapittel 3 skal legges til grunn når institusjoner oppretter studietilbud etter faglige fullmakter etter lov om universiteter og høyskoler § 3-3.

(2) Høyskoler og vitenskapelige høyskoler kan søke NOKUT om akkreditering av studietilbud som institusjonen selv ikke har fullmakt til å etablere.

(3) En institusjon som ikke går inn under lov om universiteter og høyskoler, kan søke NOKUT om akkreditering av studietilbud.

(4) En forutsetning for akkreditering av studietilbud er at kravene i lov om universiteter og høyskoler er oppfylt. Forskrifter gitt med hjemmel i lov om universiteter og høyskoler § 3-2 skal legges til grunn for akkrediteringen.

(5) NOKUT gir forskrift om kriterier for akkreditering av studietilbud. NOKUT kan fastsette egne kriterier for revidering av studietilbud. Kriteriene skal være i tråd med internasjonale standarder som Norge er forpliktet til å følge.

(6) For studietilbud institusjonen selv ikke har fullmakt til å etablere, bestemmer NOKUT hvilke endringer som skal forelegges NOKUT.

Gjeldende § 3-2 oppheves og ny § 3-2 skal lyde:

§ 3-2 Akkreditering av mastergradsstudier

- (1) Mastergradsstudiet skal være definert og avgrenset og ha tilstrekkelig faglig bredde.
- (2) Mastergradsstudiet skal ha et bredt og stabilt fagmiljø som består av tilstrekkelig antall ansatte med høy faglig kompetanse innenfor utdanning, forskning eller kunstnerisk utviklingsarbeid og faglig utviklingsarbeid innenfor studietilbudet. Fagmiljøet skal dekke fag og emner som studietilbudet består av. De ansatte i fagmiljøet skal ha relevant kompetanse.
- (3) Fagmiljøet skal kunne vise til dokumenterte resultater på høyt nivå og resultater fra samarbeid med andre fagmiljøer nasjonalt og internasjonalt. Institusjonens vurderinger skal dokumenteres slik at NOKUT kan bruke dem i arbeidet sitt.

Ny § 3-3 skal lyde:

§ 3-3 Akkreditering av doktorgradsstudier

- (1) Institusjonen skal tilby utdanning og forskning på området for doktorgradsstudiet som har en kvalitet og et omfang som sikrer at doktorgradsstudiet kan gjennomføres på høyt vitenskapelig nivå. Institusjonen skal ha bredde i studietilbudene på lavere og høyere grads nivå innenfor området for doktorgradsstudiet.
- (2) Området for doktorgradsstudiet skal utgjøre en vitenskapelig helhet, og det skal være sammenheng mellom de enkelte delene studiet er satt sammen av.
- (3) Doktorgradsstudiet skal ha et fagmiljø med høy kompetanse innenfor utdanning og forskning. Fagmiljøet skal kunne vise til dokumenterte forskningsresultater, inkludert publisering, på høyt, internasjonalt nivå, og resultater fra samarbeid med andre fagmiljøer nasjonalt og internasjonalt.
- (4) Fagmiljøet skal ha dybde og bredde innenfor alle vesentlige deler av doktorgradsstudiet slik at doktorgradskandidatene kan delta aktivt i ulike faglige relasjoner og få innføring i ulike perspektiver.
- (5) Doktorgradsstudiet skal ha et fagmiljø som er stabilt og består av tilstrekkelig antall ansatte med professor- og førsteamanuensiskompetanse innenfor hele bredden av studietilbudet. Det skal gjennomføres en helhetlig vurdering av om fagmiljøet har tilstrekkelig antall ansatte for å dekke fag og emner og den veiledningen studiet består av. Fagmiljøet skal bestå av ansatte med relevant kompetanse. Institusjonens vurderinger skal dokumenteres slik at NOKUT kan bruke dem i arbeidet sitt.
- (6) Institusjonen skal dokumentere at den har kapasitet og rekrutteringspotensial til å ta opp minst 15 stipendiater til doktorgradsstudiet i løpet av fem år etter oppstart. Institusjonen skal i tillegg sannsynliggjøre at den over tid kan opprettholde et doktorgradsmiljø med minst 15 stipendiater. Personer ansatt under ordningen nærings- ph.d. og offentlig sektor-ph.d., kan inngå i beregningen av antall stipendiater etter denne paragrafen og § 3-8 femte ledd. Minst

åtte av stipendiatene skal ha hovedarbeidsplass ved institusjonen. Institusjonen kan i tillegg ta opp doktorgradskandidater med annen finansiering.

(7) Samisk høgskole er unntatt fra kravet i sjettede ledd. Samisk høgskole må sikre at doktorgradskandidatene får et godt faglig miljø med høy kvalitet, blant annet gjennom forpliktende samarbeid med andre institusjoner.

Ny § 3-4 skal lyde:

§ 3-4 Akkreditering av stipendiatprogram for kunstnerisk utviklingsarbeid

(1) Institusjoner kan søke NOKUT om akkreditering av stipendiatprogram for kunstnerisk utviklingsarbeid som den enkelte institusjon selv gir, som tilsvarende doktorgradsprogram.

(2) Akkreditering kan gis på grunnlag av institusjonens bidrag i stipendiatprogrammet for kunstnerisk utviklingsarbeid.

§ 3-4 tredje ledd skal lyde:

Kravene i § 3-3 første til sjettede ledd gjelder tilsvarende.

Ny § 3-5 skal lyde:

§ 3-5 Akkreditering av institusjoner

(1) Institusjoner som gir akkreditert studietilbud, kan søke NOKUT om akkreditering som høyskole, vitenskapelig høyskole eller universitet.

(2) Institusjonens primærvirksomhet skal være høyere utdanning, forskning eller kunstnerisk utviklingsarbeid, faglig utviklingsarbeid og formidling.

(3) Institusjonens organisering og infrastruktur skal være tilpasset virksomheten.

(4) NOKUT skal gjennomføre en helhetlig vurdering av om institusjonens organisering, kvalitetsarbeid og resultater er tilstrekkelig til at institusjonen kan bære fullmaktene institusjonsakkrediteringen gir. Institusjonen skal dokumentere at kravene i lover og forskrifter er oppfylt.

(5) NOKUTs vedtak om akkreditering etter første ledd oversendes departementet som fatter endelig vedtak om institusjonskategori, jf. lov om universiteter og høyskoler § 1-2 annet ledd.

(6) NOKUT skal fastsette kriterier for akkreditering av institusjoner. NOKUT kan fastsette egne kriterier for revidering av institusjoner.

Gjeldende § 3-3 første ledd blir ny § 3-6 og skal lyde:

§ 3-6 Akkreditering som høyskole

(1) Institusjonen skal ha utdanning, stabil forskningsvirksomhet eller kunstnerisk utviklingsarbeid og faglig utviklingsarbeid av høy kvalitet.

(2) Institusjonen skal ha ansatte i undervisnings- og forskerstillinger på sentrale fagområder som inngår i studietilbudene.

(3) Institusjonen skal ha akkreditering for minst ett studietilbud som gir rett til å tildele lavere grad alene, og ha uteksaminert lavere grads kandidater i minst tre år.

(4) Institusjonen skal være tilknyttet nasjonale og internasjonale nettverk innenfor høyere utdanning og forskning eller kunstnerisk utviklingsarbeid og faglig utviklingsarbeid.

Gjeldende § 3-3 annet ledd blir ny § 3-7 skal lyde:

§ 3-7 Akkreditering som vitenskapelig høyskole

(1) Institusjonen skal ha en tydelig faglig profil og stabil utdanning, forskning eller kunstnerisk utviklingsarbeid og faglig utviklingsarbeid av høy internasjonal kvalitet.

(2) Institusjonen skal ha tilstrekkelig antall ansatte med høy faglig kompetanse innenfor utdanning, forskning eller kunstnerisk utviklingsarbeid innenfor fagområdet for institusjonsakkrediteringen.

(3) Institusjonen skal ha rett til å tildele et doktorgradsstudium alene eller ha akkreditering for tilsvarende stipendiatprogram for kunstnerisk utviklingsarbeid, jf. § 3-4. En vitenskapelig høyskole kan tilby flere doktorgradsstudier hvis disse er komplementære.

(4) En vesentlig del av institusjonens studietilbud, forskning eller kunstnerisk utviklingsarbeid og faglig utviklingsarbeid skal være innenfor doktorgradsstudiets faglige område.

(5) Institusjonen skal dokumentere at den i gjennomsnitt har uteksaminert minst fem doktorander på doktorgradsstudiet eller tilsvarende stipendiatprogram per år over en treårsperiode. Doktorgradsstudiet skal over en periode på fem år ha tatt opp i gjennomsnitt minst 15 stipendiater.

(6) Institusjonen skal alene ha akkreditering for minst ett studietilbud på høyere grads nivå innenfor doktorgradsstudiets eller tilsvarende stipendiatprogram faglige område. Institusjonen skal ha uteksaminert kandidater på lavere og høyere grads nivå på alle studietilbud innenfor doktorgradsstudiets eller tilsvarende stipendiatprogram faglige område.

(7) Institusjonen skal delta aktivt i nasjonale og internasjonale nettverk innenfor høyere utdanning, forskning eller kunstnerisk utviklingsarbeid og faglig utviklingsarbeid. Institusjonen skal delta aktivt i det nasjonale samarbeidet om forskerutdanning eller tilsvarende stipendiatprogrammet for kunstnerisk utviklingsarbeid, jf. § 3-4.

Gjeldende § 3-3 tredje ledd blir ny § 3-8 og skal lyde:

§ 3-8 Akkreditering som universitet

(1) Institusjonen skal ha tilstrekkelig antall ansatte med høy faglig kompetanse innenfor utdanning, forskning eller kunstnerisk utviklingsarbeid, faglig utviklingsarbeid og formidling innenfor institusjonens faglige virksomhet.

(2) Institusjonen skal ha stabil utdanning, forskning eller kunstnerisk utviklingsarbeid og faglig utviklingsarbeid av høy internasjonal kvalitet.

(3) Institusjonen skal ha rett til å tildele doktorgrad alene på minst fire fagområder. De fire doktorgradsstudiene skal være godt dekkende for institusjonens faglige profil. To av disse skal være sentrale for regionale virksomheters verdiskapning, samtidig som fagområdene også må ha nasjonal betydning. Akkreditert deltakelse i stipendiatprogrammet for kunstnerisk utviklingsarbeid, jf. § 3-4, kan telle som én doktorgrad.

(4) Doktorgradsområdene skal dekke vesentlige deler av institusjonens faglige virksomhet.

(5) Institusjonen skal ha stabil forskerutdanning og dokumentere at den i gjennomsnitt har uteksaminert minst fem doktorander på minst to av doktorgradsstudiene eller tilsvarende stipendiatprogram per år over en treårsperiode. Hvert enkelt doktorgradsstudium skal over en periode på fem år ha tatt opp i gjennomsnitt minst 15 stipendiater.

(6) Institusjonen skal alene ha akkreditering for minst fem studietilbud på høyere grads nivå. Institusjonen skal ha uteksaminert kandidater på lavere og høyere grads nivå på alle studietilbud innenfor doktorgradsområdene.

(7) Institusjonen skal delta aktivt i nasjonale og internasjonale nettverk innenfor høyere utdanning, forskning eller kunstnerisk utviklingsarbeid og faglig utviklingsarbeid. Institusjonen skal delta i nasjonale samarbeid om forskerutdanning og eventuelt tilsvarende for stipendiatprogrammet for kunstnerisk utviklingsarbeid, jf. § 3-4.

Gjeldende § 3-4 blir ny § 3-9 og skal lyde:

§ 3-9 Revidering av akkrediterte studietilbud

(1) NOKUT kan på fritt grunnlag igangsette revidering av en akkreditert institusjon. Revideringen skal baseres på en evaluering foretatt av sakkyndige, jf. § 1-7 første ledd.

(2) Dersom NOKUT finner at et studietilbud ikke er i tråd med de krav som stilles, skal institusjonen gis en rimelig frist på inntil to år for å iverksette tiltak.

(3) Dersom NOKUT etter dette finner at vilkårene for akkreditering ikke er oppfylt og gjør vedtak om å trekke tilbake akkrediteringen av et studietilbud, skal institusjonen umiddelbart trekke studietilbudet tilbake. For doktorgradsstudier eller kunstneriske stipendiatprogram kan NOKUT trekke tilbake akkrediteringen for deler av studietilbudet. Institusjonen skal iverksette tiltak, godkjent av NOKUT, som gjør det mulig for studentene å fullføre studiet.

Gjeldende § 3-5 blir ny § 3-10 og skal lyde:

§ 3-10 Revidering av akkrediterte institusjoner

(1) NOKUT kan på fritt grunnlag igangsette revidering av en akkreditert institusjon. Revideringen skal baseres på en evaluering foretatt av sakkyndige, jf. § 1-7 første ledd.

(2) Dersom NOKUT finner at en institusjon ikke lenger oppfyller kravene til akkreditering, jf. §§ 3-5 til 3-8, skal institusjonen gis en rimelig frist på inntil to år til å rette opp mangelfulle forhold. Dersom vilkårene for akkreditering etter fristens utløp ikke er oppfylt, skal NOKUT trekke akkrediteringen tilbake.

(3) NOKUTs vedtak om å trekke tilbake akkrediteringen av en institusjon skal oversendes departementet, som fatter endelig vedtak i saken, jf. lov om universiteter og høyskoler §§ 3-3 og 1-2 første og annet ledd.

Gjeldende § 3-6 blir ny § 3-11 og skal lyde:

§ 3-11 Søknad om akkreditering

(1) NOKUT utarbeider retningslinjer for utformingen og behandlingen av søknader om akkreditering av studier og institusjoner etter kapittel 3. For å effektivisere saksbehandlingen kan NOKUT fastsette søknadsfrister.

(2) NOKUT kan i særskilte tilfeller fastsette at søknader om akkreditering først kan fremmes etter en periode på inntil to år.

§ 5-1 første, annet og sjuende ledd skal lyde:

(1) NOKUT behandler søknad om godkjenning av utdanningstilbud etter lov om fagskoleutdanning. NOKUT oppnevner faglig sakkyndige for sin behandling av søknaden. NOKUT skal også behandle søknader om vesentlige endringer i allerede godkjente tilbud. NOKUT gir forskrift om hva som regnes som vesentlig endring.

(2) NOKUT gir forskrift om behandling av søknader, herunder søknadsfrister, krav til utforming av søknader og krav til dokumentasjon av styringsordning og reglementer med mer etter lov om fagskoleutdanning.

(7) Dersom en tilbyder har fått en søknad om godkjenning avslått, kan NOKUT bestemme at en ny søknad om godkjenning av den samme, eller i det vesentlige den samme, utdanningen fra tilbyderen, først kan fremmes etter en periode på inntil to år.

§ 5-2 fjerde ledd skal lyde:

(4) NOKUT gir forskrift om behandling av søknader og kriterier for godkjenning av tilbyder.

§ 5-3 skal lyde:

(1) Fagskoler skal ha et tilfredsstillende internt system for kvalitetssikring som sikrer kontinuerlige forbedringer og fagenes yrkesrelevans, gir tilfredsstillende dokumentasjon av kvalitetssikringsarbeidet ved institusjonen og avdekker sviktende kvalitet.

(2) NOKUT skal vurdere om systemet for kvalitetssikring er tilfredsstillende. Vurderingen omfatter både systemets strukturelle oppbygging, den dokumentasjon det frembringer, og de vurderinger av utdanningskvaliteten som tilbyderen selv gjør. NOKUT gir, i samråd med berørte parter og fagmiljøet, forskrift om kriterier som det interne systemet for kvalitetssikring skal vurderes i forhold til.

(3) NOKUT kan gi unntak fra bestemmelsene om kvalitetssikring i denne paragrafen hvis et system for kvalitetssikring allerede inngår i kravene fra norsk offentlig sertifiserende eller autoriserende myndighet, jf. § 5-1 femte ledd.

(4) Dersom NOKUT fatter vedtak om at systemet for kvalitetssikring ikke er tilfredsstillende hos tilbyder som gir godkjent fagskoleutdanning, kan NOKUT frata tilbyderen retten til å søke om godkjenning av nye utdanninger. Tilbyderen kan kreve at en ny vurdering av systemet for kvalitetssikring iverksettes når det har gått ett år etter at NOKUT fattet slikt vedtak. NOKUT kan bestemme kortere karantenetid. Tilbyderen må selv kontakte NOKUT for iverksettelse av en ny vurdering. Dersom NOKUT etter ny vurdering finner systemet for kvalitetssikring tilfredsstillende, kan tilbyderen igjen søke om godkjenning av nye fagskoleutdanninger.

(5) Dersom NOKUT fatter vedtak om at systemet for kvalitetssikring ikke er tilfredsstillende hos en godkjent tilbyder, kan NOKUT trekke tilbake tilbyderens myndighet til å etablere nye fagskoleutdanninger etter lov fagskoleutdanning § 2 annet ledd. NOKUTs vedtak om tilbaketrekking av godkjenning som tilbyder oversendes departementet og Lånekassen. Tilbyderen kan kreve at en ny vurdering av systemet for kvalitetssikring iverksettes når det har gått ett år etter at retten til å etablere fagskoleutdanninger er trukket tilbake. NOKUT kan bestemme kortere karantenetid. Tilbyderen må selv kontakte NOKUT for iverksettelse av ny vurdering.

§ 5-4 annet og tredje ledd skal lyde:

(2) Kriterier som er fastsatt med hjemmel i denne forskriften § 5-1 og § 5-3, legges til grunn for revideringen.

(3) NOKUT oppnevner sakkyndige til å gjennomføre revideringen. For å sikre legitimitet i vurderingen bør oppnevning av sakkyndige skje etter dialog med berørte parter og fagmiljøet. Når særlige grunner tilsier det, kan NOKUT unnlate å bruke sakkyndige i revideringen eller for deler av revideringen.

Ny § 5-6 skal lyde:

§ 5-6 Bortfall av godkjenning av utdanningstilbud

(1) Dersom det ikke har blitt tatt opp studenter ved utdanningen, og ingen studerer ved utdanningen i løpet av tre år, bortfaller godkjenningen av utdanningstilbudet. Dette gjelder ikke dersom tilbyderen har samme utdanningstilbud godkjent på et annet utdanningssted eller som stedbaset undervisning eller fjernundervisning.

(2) Dersom tilbyder ikke har startet opp utdanningen i løpet av tre år etter godkjenning gitt av NOKUT, bortfaller godkjenningen av utdanningstilbudet.

Gjeldende § 5-6 blir ny § 5-7.

§ 8-1 annet ledd skal lyde:

(2) Institusjoner som er akkreditert etter lov om universiteter og høyskoler, skal oppfylle kravene i §§ 3-5 til 3-8 til akkreditering som henholdsvis høyskole, vitenskapelig høyskole

eller universitet innen 31. desember 2018. Akkrediterte studier skal oppfylle kravene til akkreditering i §§ 3-1 til 3-4 innen 31. desember 2018.

§ 8-1 nytt tredje og fjerde ledd skal lyde:

(3) For institusjoner som har faglige fullmakter til selv å akkreditere grunnskolelærerutdanning på mastergradsnivå, gjelder kravene i § 3-1 i tidligere forskrift frem til 31. januar 2017.

(4) En institusjon kan få akkreditering som vitenskapelig høyskole eller universitet hvis den kan sannsynliggjøre at kravene i § 3-7 femte ledd og § 3-8 femte ledd vil være oppfylt innen 31. desember 2018.

II

Forskriften trer i kraft når departementet bestemmer det.

Forskrift om endringer i studiekvalitetsforskriften – merknader

Merknad til § 1-3 NOKUTs tilsynsvirksomhet

Bestemmelsen er en videreføring av § 1-3 om NOKUTs tilsynsvirksomhet med noen språklige justeringer.

Bestemmelsen presiserer gjeldende rett om hvilke områder og innenfor hvilke rammer NOKUT skal utføre forvaltningsoppgaver, herunder tilsynsoppgaver. Etter bestemmelsen begrenses NOKUTs forvaltningsoppgaver av det som fremgår av lov og forskrift. Dette betyr at departementet kan pålegge NOKUT andre forvaltningsoppgaver enn de som eksplisitt fremgår av lov og forskrift, med de begrensninger som følger av at NOKUT er faglig uavhengig av departementet.

Det fremgår videre av bestemmelsen at NOKUTs tilsynsvirksomhet både omfatter kontrollarbeid og bistand til institusjonene i deres kvalitetsutviklingsarbeid. I dette ligger at NOKUT gjennom tilsynsarbeidsarbeid og de funn som her gjøres, skal bistå institusjonene med å videreutvikle og forbedre kvaliteten. Det vil gjelde overfor den institusjonen NOKUT fører tilsyn med, men også overfor sektoren som helhet. Videre ligger det i bestemmelsen at NOKUT som tilsynsorgan kan drive mer rendyrket utviklingsarbeid som ikke direkte er knyttet til kontrollvirksomheten, se nærmere merknader til § 1-5. Det er opp til NOKUT innenfor rammer fastsatt i lov og forskrift å avgjøre på hvilken måte og med hvilke tiltak utviklingsarbeid knyttet til tilsynsvirksomheten skal legges opp. Videre fremkommer det nå eksplisitt av ordlyden at NOKUT som tilsynsorgan står fritt til å avgjøre når det skal iverksette tilsyn.

Når det gjelder NOKUTs tilsynsfunksjon, er den begrenset til å omfatte tilsyn med at institusjonene etterlever fastsatte krav i lov og forskrift. I dette ligger det at NOKUT ikke skal føre tilsyn med individuelle krav den enkelte student eller andre måtte ha til kvalitet i utdanningen eller institusjonenes myndighetsutøvelse. Dette innebærer blant annet at enkeltindivider ikke kan kreve av NOKUT å få behandlet klagesaker knyttet til krav de mener å ha etter lov, forskrift eller avtaler vedrørende kvalitet i utdanningen til. NOKUT må selv vurdere om det, eksempelvis ved henvendelser fra studenter eller andre om sviktende kvalitet eller andre mangler relatert til akkreditering eller godkjenning, er grunnlag eller behov for oppfølging overfor den aktuelle institusjon. Klagesaker vedrørende utdanning følger for øvrig de alminnelige klagereglene slik de følger av universitets- og høyskoleloven og fagskoleloven.

Merknader til § 1-7 Oppnevning av sakkyndige

Første og annet ledd: Disse bestemmelsene er en videreføring av § 1-7 med noen språklige justeringer. Det følger av første ledd for hvilke type evalueringer NOKUT har plikt til å oppnevne sakkyndige komiteer. NOKUT skal oppnevne sakkyndige for å gjennomføre evalueringer ved tilsyn med institusjonenes kvalitetsarbeid, ved akkreditering av studietilbud og institusjoner innenfor høyere utdanning. Videre skal NOKUT oppnevne sakkyndige ved godkjenning av fagskoleutdanning eller tilbydere av fagskoleutdanning og ved revidering, dersom det skal gjøres faglige vurderinger. Siden utdanningstilbudene vil ha svært ulik karakter, vil det variere hva som er relevant kompetanse. Bestemmelsen setter derfor heller ingen generelle eller overordnede krav til de sakkyndiges kompetanse. For å sikre legitimitet i vurderingen, bør oppnevning av sakkyndige skje etter dialog med berørte parter og fagmiljøet. Ved fastsettelse av kriteriene vil sektoren bli hørt på vanlig måte da disse

skal fastsettes i forskrift. Det er således opp til NOKUT å vurdere hva slags kompetanse de sakkyndige skal ha i de ulike evalueringene.

I situasjoner der det ikke er nødvendig å foreta faglige evalueringer, kan NOKUT selv ta stilling til om krav til kvalitetsarbeid, studietilbud eller institusjoner er oppfylt. Dette vil gjelde grunnleggende forutsetninger som for eksempel krav til styreordning, reglement og klagenemnd og entydige, kvantitative krav som for eksempel opptak av stipendiater og produksjon av doktorander.

NOKUT fastsetter bestemmelser om saksbehandlingen og mandat for de sakkyndige komiteenes arbeid, og skal sikre at prinsippet om likebehandling blir ivaretatt. Videre skal NOKUT sørge for nødvendig veiledning av sakkyndige komiteer, og at krav som gir rom for ulike tolkninger presiseres.

Merknader til § 2-1 Krav til systematisk kvalitetsarbeid

Bestemmelsen er en justert videreføring av opphevet forskrift om akkreditering, evaluering og godkjenning etter universitets- og høyskoleloven § 2-1 om krav til kvalitetssikringssystem.

Første ledd: Institusjonene har ansvaret for kvaliteten i egne studietilbud og dette ansvaret skal ivaretas gjennom et systematisk kvalitetsarbeid. Institusjonene bestemmer innretningen på eget kvalitetssikringssystem og er ansvarlig for kvalitetsarbeidet. Institusjonens interne system for kvalitetssikring skal omfatte alle forhold som har betydning for utdanningskvalitet, herunder alle deler av studietilbudene, også praksisstudier. Videre skal systemet blant annet omfatte relevans for arbeids- og samfunnsnivå, og studentenes læringsprosess og læringsutbytte. Funn som avdekkes gjennom institusjonens kvalitetssikringssystem, skal følges opp gjennom tiltak som bidrar til videreutvikling av kvaliteten på studietilbudene. Kvalitetsarbeid forstås i denne forskrift som institusjonens systematiske arbeid for å sikre og utvikle kvaliteten i egne studietilbud gjennom et system for kvalitetssikring. Dette innebærer at NOKUT fortsatt vil føre tilsyn med om det systematiske kvalitetsarbeidet er forankret i et velfungerende system. Om nødvendig kan NOKUT fokusere på hvorvidt institusjonen har et velfungerende internt system for kvalitetssikring av utdanningsvirksomheten, jf. lov om universiteter og høyskoler § 1-6.

Annet ledd: Institusjonene skal gjennomføre periodiske evalueringer av alle studietilbud. Kravet gjelder dermed programstudier (gradsgivende studier), årsheter, videreutdanninger og emner som ikke inngår i programstudier. Hvor ofte slike evalueringer bør gjennomføres, er avhengig av hva som kreves for å vedlikeholde og utvikle kvaliteten i studietilbudet. Institusjonene skal på en egnet måte involvere studenter, representanter fra det profesjons- eller samfunnsområdet studietilbudet inngår i og eksterne faglige representanter i disse periodiske evalueringene. Dette betyr imidlertid ikke at det er et krav om at disse skal bidra i alle vurderinger av alle emner som inngår i et studietilbud. Evalueringresultatene skal være offentlige. Resultatene fra periodisk evaluering skal gjøres tilgjengelige så fremt ikke bestemmelser om taushetsplikt er til hinder for det.

Tredje ledd: NOKUT skal i samråd med sektoren fastsette utfyllende kriterier for institusjonenes kvalitetsarbeid. Kriteriene skal baseres på Standards and guidelines for quality assurance in the European higher education area (ESG), så langt disse lar seg operasjonalisere. (Oversatt til norsk i dokumentet "standarder og retningslinjer for kvalitetssikring i høyere utdanning"). Det er viktig at kravene er basert på hensiktsmessige, transparente, klare og forutsigbare kriterier og at kvalitetsarbeidet bygger på resultatene fra kvalitetssikringssystemet.

Merknad til § 2-2 Periodisk tilsyn med institusjonenes kvalitetsarbeid

Bestemmelsene er en justert videreføring av opphevet forskrift om akkreditering, evaluering og godkjenning etter universitets- og høyskoleloven § 2-2.

Første ledd: NOKUT skal føre tilsyn med institusjonenes interne system for kvalitetssikring og det systematiske kvalitetsarbeid for å sikre og videreutvikle kvaliteten i utdanningen. NOKUT skal gi råd om videreutvikling. Det er viktig at NOKUTs kommentarer etter gjennomført tilsyn er tydelige, slik at institusjonene kan bruke disse kommentarene i arbeidet med å videreutvikle kvaliteten i utdanningsvirksomheten. Dersom NOKUT finner vesentlige mangler ved kvalitetsarbeidet eller kvaliteten, skal NOKUT gi institusjonen en frist på inntil ett år for å rette opp forholdene. Hvor lang frist det er behov for, er avhengig av manglenes omfang og kompleksitet.

Annet ledd: Det skal ikke gå mer enn åtte år mellom hver gang NOKUT fører tilsyn med kvalitetsarbeidet ved en institusjon. NOKUT vurderer om det er behov for å føre tilsyn oftere enn dette. Et tilsyn så sjelden som hvert åttende år, skal være forbeholdt institusjoner som tidligere har vist at de har et solid kvalitetsarbeid. For å kunne vurdere om det er behov for å føre tilsyn før åtteårsperioden er utløpt, skal NOKUT gjennomgå tilgjengelig informasjon om institusjonenes kvalitetsarbeid. Dersom denne informasjonen er mangelfull, kan NOKUT kontakte institusjonen for å få bedre grunnlag for å vurdere om det er behov for å iverksette tilsyn.

Fjerde ledd: NOKUT skal fastsette forskrift med utfyllende bestemmelser om tilsyn med institusjonenes kvalitetssikringssystem og kvalitetsarbeid. Bestemmelsene skal være i tråd med kravene i ESG, så langt disse lar seg operasjonalisere. Det er viktig at det er transparent og forutsigbart hvordan NOKUT forstår og praktiserer kravet om at institusjonene skal ha et tilfredsstillende system for kvalitetssikring og hvilke kriterier tilsynet med institusjonenes kvalitetsarbeid er basert på. NOKUT skal bruke internasjonalt anerkjente metoder for å gjennomføre tilsynet.

Merknad til § 3-1 Akkreditering av studietilbud

Bestemmelsen er i hovedsak en videreføring av tidligere forskrift om kvalitetssikring og kvalitetsutvikling i høyere utdanning og fagskoleutdanning etter universitets- og høyskoleloven § 3-1.

Første ledd: Krav og forventninger til høyere utdanning blir stadig høyere. Det er naturlig at minimumskravene for akkreditering av studietilbud øker parallelt med krav og forventninger. Alle akkrediterte institusjoner skal legge krav i kapittel 3 i studiekvalitetsforskriften til grunn når institusjonen etablerer nye studietilbud etter faglige fullmakter. Formålet er å styrke institusjonenes arbeid med kvalitet i utdanningsvirksomheten. Presiseringen vil bidra til å sikre at det legges de samme kvalitetskrav til grunn for etablering av alle studietilbud. På lengre sikt er det ønskelig å utvikle en felles forståelse i sektoren for hva minimumskravene for akkreditering av studietilbud på de ulike nivåene er.

Betegnelsen studietilbud omfatter både studieprogram som fører frem til grad og kortere studier som årsheter, videreutdanninger og emner som tilbys for seg selv og ikke er en del av et studieprogram.

Annet ledd: Institusjon som gir akkrediterte studietilbud, men som ikke har institusjonsakkreditering som høyskole, vitenskapelig høyskole eller universitet, må søke NOKUT om akkreditering av alle nye studietilbud (fag, emner, kunnskapsområder), uansett studietilbudets nivå.

Tredje ledd: Dette gjelder for institusjoner som ikke har akkrediterte studietilbud. Først når NOKUT har gitt akkreditering av et studietilbud ved en slik institusjon, er institusjonen omfattet av universitets- og høyskoleloven og kan rettmessig benytte betegnelsen høyskole. Det vises her til uhl § 7-2 annet ledd, som fastsetter at betegnelsen høyskole bare kan benyttes av institusjoner som er akkreditert som høyskole eller som har ett eller flere akkrediterte studietilbud etter denne lov, jf. også uhl § 1-2 første ledd.

Fjerde ledd: Eventuelle forskrifter fastsatt av departementet skal i henhold til universitets- og høyskoleloven § 3-2 første ledd, legges til grunn for akkrediteringen. Loven åpner blant annet for at departementet kan fastsette forskrift om et nasjonalt rammeverk for kvalifikasjoner, for grader og yrkesutdanninger og om institusjonenes adgang til å gi grader og yrkesutdanninger i samarbeid med andre institusjoner («joint degrees»/fellesgrader), dessuten forskrift om krav til høyere grad og om omfang til selvstendig arbeid i slik grad. Bestemmelser om fellesgrader finnes i denne forskrift, jf. kapittel 4. Bestemmelser om et nasjonalt rammeverk for kvalifikasjoner ble fastsatt av departementet 20. mars 2009.

Også eventuelle rammeplaner fastsatt av departementet og andre relevante lover og forskrifter skal legges til grunn for akkrediteringen, jf. universitets- og høyskoleloven § 3-2 annet ledd.

Femte ledd: Bestemmelsen gir NOKUT myndighet til å fastsette kriterier som skal legges til grunn for akkreditering av studietilbud. Kriteriene for akkreditering av studietilbud skal omfatte både «tradisjonell», stedbunden utdanning ved institusjonens hovedsete og studiested, og ulike former for fleksible studier, fjernundervisning og utdanning som tilbys andre steder (desentraliserte studier) og utdanninger som tilbys i samarbeid med eksterne aktører som ikke har egen akkreditering. Det gjelder samme standard for likeverdige studietilbud uavhengig av undervisningssted og hvordan undervisningsopplegg er organisert. Dette vil si at alle studier, også desentraliserte, må underlegges samme vurdering, men det innebærer ikke at et desentralisert studiested vurderes som en separat enhet uavhengig av hovedsetet. Det forutsettes at NOKUT vurderer spesielt hvilke krav som skal stilles til ulike studieformer og studieorganisering.

Sjette ledd: Tidligere skulle vesentlige endringer i studier som er akkreditert av NOKUT, forelegges NOKUT. Etter bestemmelsens sjette ledd avgjør NOKUT hvilke endringer som skal forelegges NOKUT. Her må det også tas hensyn til at flere mindre endringer over tid kan bli relativt omfattende. For øvrig kan NOKUT på fritt grunnlag iverksette tilsyn med akkrediterte studietilbud, det vil si studietilbud akkreditert av NOKUT og studietilbud institusjonen selv har akkreditert på egen fullmakt, jf. § 3-9.

[Merknader til § 3-2 Akkreditering av mastergradsstudier](#)

Bestemmelsen er ny og inneholder krav til akkreditering av mastergradsstudier.

Første ledd: I tråd med Meld. St. 18 (2014–2015) *Konsentrasjon for kvalitet. Strukturreform i universitets- og høyskolesektoren* skal studietilbudet ha tilstrekkelig faglig bredde og må ivareta

behovet for tverrfaglighet. Det skal komme tydelig frem hvilke fag, disipliner og kunnskapsområder studiet omfatter, og dermed også hva studiet ikke omfatter. Denne informasjonen vil bidra til å definere og avgrense studietilbudet samtidig som profil og mulige spesialiseringer vil synliggjøre bredden. I Meld. St. 13 (2011–2012) *Utdanning for velferd*, punkt 9.6, beskrives satsningen på studietilbud som utdanner spesialister innenfor mer snevre fagområder. Både brede mastergradsstudier, tverrfaglige studietilbud og spesialistutdanninger skal være forankret i brede og solide fagmiljø. Ved søknader om akkreditering vurderer NOKUT i hvert enkelt tilfelle hva som kan anses for å være tilstrekkelig faglig bredde i et mastergradsstudium. Institusjoner med fullmakt til selv å akkreditere studietilbud vurderer hva som anses å være tilstrekkelig bredde i et mastergradsstudium. Institusjonene må påse at vurderingene er i samsvar med krav og kriterier fastsatt i lov og forskrift. Institusjonene bør anlegge en praksis som er i samsvar med den praksis NOKUT etablerer.

Annet og tredje ledd: Samfunnet har store forventninger til høyere utdanning, både når det gjelder organisering, innhold og relevans. Fagmiljøer av høy kvalitet kjennetegnes ved at de er solide og driver aktiv forsknings- og utviklingsproduksjon, og har bredde i kompetansen. De ansatte i et fagmiljø skal ha relevant kompetanse som dekker de fag og emner som studietilbudet består av. Med et fagmiljø menes personer som direkte og regelmessig gir bidrag til utviklingen, organiseringen og gjennomføringen av studietilbudet. Presiseringen er ment å inkludere personer med ulike typer bidrag inn i studietilbudet, for eksempel undervisning, veiledning og annen tilrettelegging for læring, laboratoriearbeid, relevant forskning og utviklingsarbeid, kompetanse fra praksisfeltet, praktisk undervisning, innovasjon og kontakt med arbeids- og næringsliv. Fagmiljøet til det enkelte mastergradsstudium skal være bredt og satt sammen av ansatte med relevant kompetanse innenfor utdanning, forskning eller kunstnerisk utviklingsarbeid og faglig utviklingsarbeid i alle deler av studietilbudet. Også smalere utdanninger, herunder spesialistutdanninger, skal etableres i brede fagmiljøer. Fagmiljøene skal blant annet bestå av personer med førstestillingskompetanse og toppkompetanse, herunder førstelektor, førsteamanuensis, dosent, professor. Fagmiljøet skal bestå av et tilstrekkelig antall ansatte med høy faglig kompetanse. En slik innretning av fagmiljøet innebærer en forsterkning og skjerpning av kravene sammenliknet med tidligere forskrift, samtidig som de åpner for fleksibilitet i sammensetning av fagmiljøet. Hva som vurderes som tilstrekkelig og relevant kompetanse varierer mellom ulike studietilbud. NOKUT kan fastsette kompetansekrav til ulike typer utdanninger.

I tillegg må fagmiljøet dokumentere resultater fra forskning eller kunstnerisk utviklingsarbeid og faglig utviklingsarbeid på høyt nivå. Videre må fagmiljøet dokumentere resultater fra samarbeid med universiteter, høyskoler eller andre relevante fagmiljøer, nasjonalt og internasjonalt. NOKUT gir forskrift om utfyllende krav til fagmiljøet og relevansen av miljøets dets resultater fra forskning, faglig og kunstnerisk utviklingsarbeid, og nasjonalt og internasjonalt samarbeid.

[Merknader til § 3-3 Akkreditering av doktorgradsstudier](#)

Paragrafen er ny og inneholder krav til akkreditering av doktorgradsstudier.

Departementet har lagt kapittel 4.3 i Meld. St. 18 (2014–2015) *Konsentrasjon for kvalitet. Strukturereform i universitets- og høyskolesektoren* ved utarbeidelse av krav til akkreditering av doktorgradsstudier.

Første ledd: Bestemmelsen skal sikre at doktorgradsstudiene er forankret i solide fagmiljøer med høy utdannings- og forskningskvalitet som har ansvar for å drive doktorgradsutdanningen.

Annet ledd: Bestemmelsen skal sikre bredde og sammenheng i doktorgradsstudiet, og hindre at det etableres egne doktorgradsstudier innenfor smale spesialiseringer.

Tredje ledd: Med fagmiljø menes ansatte ved institusjonene som langsiktig kan gi regelmessig og direkte bidrag til utvikling, organisering og gjennomføring av studiet. For fellesgrader består doktorgradsstudiets fagmiljø av ansatte i de tilknyttede fagmiljøene på de samarbeidende institusjonene.

Fjerde ledd: Kravet om bredde i fagmiljøets kompetanse tar sikte på at doktorgradskandidatene til sammen skal kunne spesialisere seg innenfor hele bredden til området for doktorgradsstudiet, og ikke kun i en smal del av fagfeltet der alle må spesialisere seg i det samme. Breddekravet skal også sikre at fagutviklingen kan skje i skjæringsflaten mellom flere spesialiseringer.

Femte ledd: Fagmiljøet skal bestå av et tilstrekkelig antall ansatte med høy faglig kompetanse som dekker fag og emner og den veiledningen det er behov for i doktorgradsstudiet. Institusjonen skal legge til rette for høy og særlig relevant kompetanse. Et doktorgradsstudium er en forskerutdanning. For å kunne veilede doktorgradskandidatene må fagmiljøet ha ansatte med forskningskompetanse innenfor hele bredden av studiet. Ansatte med relevant kompetanse som ikke har doktorgrad, kan også bidra i doktorgradsstudiet, for eksempel i kurs og rådgivning i tema av praktisk eller teknisk art. Hva som vurderes som tilstrekkelig og relevant kompetanse, varierer mellom ulike doktorgradsstudier. En slik innretning av fagmiljøet innebærer en forsterkning og skjerping av kravene sammenliknet med tidligere forskrift. Kvalitative kriterier for vurdering av fagmiljø skal gi en mer helhetlig vurdering av de faglig kvalifikasjonene hos de ansatte og den totale kompetansen i fagmiljøet.

Sjette ledd: Ordet "doktorgradskandidater" er endret til "stipendiater" for å skjerpe kravene til oppstart og drift av et doktorgradsstudium. I ordet stipendiat ligger det et krav om at vedkommende er ansatt i en stipendiatstilling. For å sikre et godt læringsmiljø skal minst halvparten av minstekravet, dvs. åtte stipendiater, ha hovedarbeidsplass ved gradsgivende institusjon. Opptatte på nærings-ph.d.- og offentlig sektor-ph.d.-ordningene kan inngå ved beregningen av om kravet på 15 stipendiater er oppfylt. Institusjonene har selvsagt full anledning til å ta opp langt flere doktorgradskandidater til et studium enn dette minstekravet, herunder kandidater eller stipendiater som har arbeidssted ved andre institusjoner.

Sjuende ledd: Samisk høyskole må kunne sikre at høyskolen har et rimelig og stabilt antall stipendiater og at disse får et godt faglig miljø. Det legges vekt på at et lavere antall stipendiater enn ved andre institusjoner aktivt må kompenseres ved at høyskolen inngår avtaler med andre institusjoner som gir doktorgradsutdanning innen samisk språk og kultur. Videre må det legges opp til mobilitet mellom institusjonene og at det stilles krav om at stipendiatene oppholder seg ved andre institusjoner en del av utdanningsløpet. Det er viktig at avhandlingen får et bredere nedslagsfelt enn det samisktalende språksamfunn, og høyskolen må derfor legge særskilt vekt på at avhandlinger som skrives på samisk, må ha sammendrag på et annet språk.

Merknader til § 3-4 Akkreditering av stipendiatprogram for kunstnerisk utviklingsarbeid

Departementet har i Ot.prp.nr.79 (2003-2004) lagt til grunn at stipendprogram for kunstnerisk utviklingsarbeid ved kunsthøgskolene kan vurderes på linje med doktorgradsutdanninger ved andre institusjoner, jf. Ot.prp.nr.79 (2003-2004), kapittel 4.3.4. I forlengelsen er det lagt til grunn at kunstnerisk utviklingsarbeid skal kunne sidestilles med forskningsaktivitet og forskerutdanning når det gjelder institusjonsakkreditering som vitenskapelig høyskole, jf. Ot.prp.nr.79 (2003-2004), kapittel 3.2.4. De institusjonene som deltar i stipendprogrammet, skal dermed kunne søke om å få de samme faglige fullmaktene på mastergradsnivå som institusjoner med doktorgradsutdanning. Stortinget har gitt sin tilslutning til dette, jf. Innst.O.nr.48 (2004-2005).

Det eksisterende felles stipendprogrammet for kunstnerisk utviklingsarbeid er institusjonsovergrepene og altså ikke faglig og administrativt forankret ved bestemte institusjoner. Stipendprogrammet er i dag åpent for deltakelse fra flere institusjoner, ikke bare kunsthøgskolene. Bestemmelsen om at institusjonene kan søke om akkreditering, er derfor ikke avgrenset til bare å gjelde de to nevnte institusjonene, men gjelder generelt.

Tredje ledd: I tredje ledd vises det til at kravene i § 3-3 om akkreditering av doktorgradsstudier, gjelder tilsvarende. For akkreditering av stipendiatprogram for kunstnerisk utviklingsarbeid må ordet forskning i § 3-3 første til sjettede ledd i denne sammenheng leses som kunstnerisk utviklingsarbeid.

Merknader til § 3-5 Akkreditering av institusjon

Bestemmelsen er en videreføring av tidligere forskrift om kvalitetssikring og kvalitetsutvikling i høyere utdanning og fagskoleutdanning § 3-2 og deler av § 3-3 med enkelte justeringer og en tilføyelse av kravet om helhetlig vurdering.

Tredje ledd: Viktige elementer ved institusjonenes organisering og infrastruktur som skal være oppfylt er bl.a. at institusjonene skal ha et tilfredsstillende bibliotek, tilfredsstillende forelesningssaler, utstyr, leseplasser, grupperom osv. I Ot.prp.nr.79 (2003-2004) vises det til at mange høyskoler har store forskningsbibliotek som gir viktige bidrag i det nasjonale biblioteksamarbeidet, jf. kapittel 3.5.4. Det er ikke lagt til grunn at det skal oppstilles et ansvar for den enkelte institusjoner for å bygge opp, drive og vedlikeholde forskningsbibliotek, men departementet kan gi enkelte institusjoner et særskilt nasjonalt ansvar på dette området, jf. universitets- og høyskoleloven § 1-4 tredje ledd

Fjerde ledd: Når institusjonen tilfredsstillende alle relevante lov- og forskriftskrav, gjennomføres en helhetlig vurdering av om institusjonens organisering, kvalitetsarbeid og resultater er tilstrekkelig til at institusjonen kan bære de fullmakter institusjonsakkrediteringen gir. NOKUT bør i forbindelse med den helhetlige vurderingen bidra med faglige råd for videreutvikling av institusjonens kvalitetsarbeid. En slik rolle vil gjøre NOKUT til en mer effektiv pådriver for kvalitet i sektoren og gi bedre styringsinformasjon for institusjonene.

Femte ledd: Etter universitets- og høyskoleloven § 1-2 annet ledd avgjør Kongen hvilken kategori den enkelte institusjon tilhører på grunnlag av faglig vurdering fra NOKUT. NOKUTs vedtak om akkreditering skal derfor oversendes departementet, som forbereder saken for Kongen. Departementet foretar en samlet vurdering av søknaden der blant annet institusjonens finansielle situasjon og faglige

og strategiske planer kan inngå. Søknaden vil også bli sett i sammenheng med studietilbud ved andre institusjoner og institusjonsstrukturen i høyere utdanning.

Merknader til § 3-6 Akkreditering som høyskole

Bestemmelsen er en videreføring av tidligere forskrift om kvalitetssikring og kvalitetsutvikling i høyere utdanning og fagskoleutdanning og deler av § 3-3 første ledd med enkelte justeringer. Kravet i tredje ledd er skjerpet.

Tredje ledd stiller krav om at institusjonen skal ha akkreditering for minst ett studietilbud som gir rett til å tildele bachelorgrad alene, og ha uteksaminert lavere grads kandidater i minst tre år. Dette betyr at institusjonen tidligst kan søke akkreditering som høyskole seks år etter at den satte i gang sitt første bachelorgradsstudium.

Merknader til § 3-7 Akkreditering som vitenskapelig høyskole

Bestemmelsen er en videreføring av tidligere forskrift om kvalitetssikring og kvalitetsutvikling i høyere utdanning og fagskoleutdanning og deler av § 3-3 annet ledd med enkelte justeringer.

Første ledd: En vitenskapelig høyskole skal ha en tydelig faglig profil og stabil utdanning, forskning eller kunstnerisk utviklingsarbeid og faglig utviklingsarbeid av høy internasjonal kvalitet. Et høyt internasjonalt nivå rommer ulike kvalitetsaspekter knyttet til institusjonens profil og faglige virksomhet. NOKUT gir forskrift med utfyllende bestemmelser som utdypet hva høy internasjonal kvalitet innebærer.

Tredje ledd: En vitenskapelig høyskole skal være spesialisert, og tilbyr normalt et doktorgradsstudium eller tilsvarende stipendiatprogram. Institusjonen kan tilby to eller flere doktorgradsutdanninger eller tilsvarende stipendiatprogram, der disse studietilbudene er komplementære. Kravet om komplementaritet anses oppfylt dersom doktorgradsstudiene gjensidig utfyller og forsterker hverandre.

Tyngden av virksomheten skal være innen utdanning, forskning eller kunstnerisk utviklingsarbeid og faglig utviklingsarbeid og skal foregå innenfor fagområdet for doktorgraden eller eventuelt doktorgradene eller tilsvarende stipendiatprogram.

Fjerde ledd: Studietilbudene som legges til grunn for institusjonsakkrediteringen, skal være innenfor doktorgradsstudiets faglige område, og dekke en vesentlig del av institusjonens studietilbud, forskning eller kunstnerisk utviklingsarbeid og faglig utviklingsarbeid. Doktorgradsstudiet og tilsvarende stipendiatprogram skal være bredt og dekke bredden av studietilbud med ulike faglige spesialiseringer. En vitenskapelig høyskole kan tilby studietilbud utenfor området for doktorgraden eller tilsvarende stipendiatprogram, men denne utdanningen må være en mindre del av institusjonens faglige virksomhet.

Femte ledd: Se merknaden til § 3-3 sjette ledd om endringen av ordet "doktorgradskandidat" til ordet "stipendiat". Institusjonen må på søknadstidspunktet for akkreditering som vitenskapelig høyskole dokumentere at den allerede oppfyller kravet om opptak av minimum 15 stipendiater på doktorgradsstudiet eller stipendiatprogrammet over tid. For å dokumentere at institusjonen har stabil doktorgradsutdanning må den i tillegg dokumentere at den har uteksaminert minst fem kandidater fra

doktorgradsstudiet eller stipendiatprogrammet over en treårsperiode. For overgangsperioden frem til 31. desember 2018 er det fastsatt egne regler for beregning av om kravet er oppfylt, se overgangsbestemmelsen i § 8-1 fjerde ledd.

Sjette ledd: Et krav til antall akkrediterte studietilbud på høyere grads nivå er ikke spesifisert fordi antallet er av underordnet betydning. Mastergradsstudiene som tilbys skal dekke hele den faglige bredden innenfor institusjonens doktorgrad. Videre skal en vitenskapelig høyskole ha uteksaminert kandidater på lavere og høyere grads nivå fra alle studietilbud innenfor doktorgradsstudiet eller tilsvarende stipendiatprogramms faglige område.

Merknad til § 3-8 Akkreditering som universitet

Bestemmelsen er en videreføring av tidligere forskrift om kvalitetssikring og kvalitetsutvikling i høyere utdanning og fagskoleutdanning og deler av § 3-3 tredje ledd med enkelte justeringer.

Annet ledd: Et universitet skal ha stabil utdanning, forskning eller kunstnerisk utviklingsarbeid og faglig utviklingsarbeid av høy internasjonal kvalitet. Et høyt internasjonalt nivå rommer ulike kvalitetsaspekter knyttet til institusjonens profil og faglige virksomhet. NOKUT gir forskrift med utfyllende bestemmelser som utdyper hva høy internasjonal kvalitet er.

Tredje og fjerde ledd: De fire doktorgradsstudiene som grunnlag for akkreditering som universitet skal dekke en vesentlig del av institusjonens faglige virksomhet, og ikke kun omfatte mindre deler. De fire doktorgradsstudiene skal være godt dekkende for institusjonens faglige profil.

Femte ledd: Se merknaden til § 3-3 sjette ledd om endringen av ordet "doktorgradskandidat" til ordet "stipendiat". Institusjonen må på søknadstidspunktet for akkreditering som universitet dokumentere at den allerede oppfyller kravet om opptak av minimum 15 doktorgradsstudenter per program over tid. For å dokumentere at institusjonen har stabil doktorgradsutdanning må institusjonen dokumentere at minimum to av de fire doktorgradsstudiene i gjennomsnitt har uteksaminert minst fem doktorander eller tilsvarende fra stipendiatprogrammet per år over en treårsperiode. For overgangsperioden frem til 31. desember 2018 er det fastsatt egne regler for beregning av om kravet er oppfylt, se overgangsbestemmelsen i § 8-1 fjerde ledd.

Sjette ledd: Departementet vektlegger i denne sammenhengen betydningen av at institusjonene videreutvikler egen profil og at doktorgradsstudiene reflekterer profilen. Utdanningene på lavere og høyere grads nivå skal dekke hele bredden i doktorgradsområdene og være innenfor institusjonens faglige profil.

Merknader til § 3-9 Revidering av akkrediterte studietilbud

Bestemmelsen er en videreføring av tidligere opphevet forskrift om akkreditering, evaluering og godkjenning med enkelte justeringer.

Første ledd: NOKUT kan revidere studietilbud akkreditert av NOKUT eller studietilbud som institusjonen har opprettet etter faglig fullmakt. Revidering av akkreditering kan være tematisk, eller knyttet til et fag eller studietilbud. En revidering av en akkreditering gjennomføres av eksterne faglige sakkyndige oppnevnt av NOKUT, jf. § 1-7 først ledd. NOKUTs virkemidler må ses i sammenheng En revidering, hvor ytterste konsekvens er at institusjonen mister retten til å tilby et studietilbud er det

mest inngripende virkemiddelet NOKUT har. Etter bestemmelsen kan NOKUT «på fritt grunnlag igangsette» revidering av akkrediterte studier, noe som innebærer at NOKUT når som helst kan sette i gang en revideringsprosess. Likevel bør NOKUT i praksis vurdere å ta i bruk mindre inngripende virkemidler før en eventuell revidering settes i gang. Eksempler på slike virkemidler kan være at NOKUT utreder og vurderer situasjonen nærmere, ber institusjonene om en nærmere redegjørelse, går i dialog med institusjonen for å finne egnede tiltak for å rette opp i mangelfulle forhold mv. En full revideringsprosess vil være aktuell dersom kvalitetssvikten ikke blir utbedret ved bruk av andre virkemidler, jf. forskriftens § 1-6 om NOKUTs virkemidler. Ved revidering kan NOKUT legge til grunn de kriteriene som lå til grunn for akkrediteringen, selv om dette ikke lenger eksplisitt fremgår av bestemmelsen. Dersom NOKUT utarbeider nye eller endrer kriterier, må institusjonen i løpet av en overgangsperiode tilpasse seg de nye kriteriene og standardene. Det legges til grunn at NOKUT og departementet utarbeider overgangsordninger, slik at institusjonene gis en rimelig frist til å tilpasse seg nye kriterier og standarder.

Annet ledd: NOKUT vurderer i det enkelte tilfellet hva som er en rimelig frist for å sette i verk tiltak. I denne vurderingen bør NOKUT se hen til arten av mangelen eller kvalitetssvikten, hva slags tiltak som er hensiktsmessig å sette inn samt innenfor hvilket tidsrom det er rimelig at institusjonen skal kunne sette inn tiltak.

Tredje ledd: Konsekvensen av et vedtak fra NOKUT om at et studium ikke lenger tilfredsstiller kravene til akkreditering, er at institusjonens eksamensrett for studiet opphører. I dette ligger det også, som etter tidligere bestemmelse, at institusjonen ikke kan ta opp flere studenter til studiet. NOKUT kan trekke tilbake akkrediteringen for deler av et doktorgradsstudium eller et kunstnerisk stipendiatprogram. Doktorgradsstudiene er ulikt organisert ved institusjonene. Noen er brede og omfatter hele institusjonens virksomhet, mens andre er smale og dekker kun en mindre del av virksomheten. NOKUT må være i dialog med den enkelte institusjon om avgrensning av tilsynsobjektet, ta høyde for ulik organisering og tverrfaglighet og tilbørlig hensyn til omfanget av de mangler som eventuelt avdekkes. Det må være sammenheng mellom manglene som avdekkes ved tilsynet og reaksjonen NOKUT fastsetter. NOKUT må i det enkelte tilfellet vurdere om doktorgradsstudiet har en slik bredde at det kan være aktuelt å trekke tilbake akkrediteringen for hele studietilbudet eller bare for deler av et studietilbud.

For å kunne tilby det samme studiet igjen, må institusjonen søke NOKUT om akkreditering. Dette gjelder for samtlige institusjoner, også de som har myndighet til selv å opprette det aktuelle studietilbudet. Hvis NOKUT trekker tilbake akkrediteringen av et studium, må institusjonen sette inn de nødvendige tiltak dersom studietilbudet igjen skal bli akkreditert.

[Merknader til § 3-10 Revidering av akkrediterte institusjoner](#)

Bestemmelsen er en videreføring av opphevet forskrift om akkreditering, evaluering og godkjenning etter universitets- og høyskoleloven § 3-5.

Revidering av institusjonsakkreditering er å anse som ett av NOKUTs mest inngripende virkemiddel og må ses i sammenheng med NOKUTs brede spekter av virkemidler, jf. forskriften § 1-7. Se forøvrig merknader til § 3-9 vedrørende NOKUTs bruk av virkemidler og hvilke kriterier som skal legges til grunn for revidering av akkreditering.

Annet ledd: NOKUT må i hvert enkelt tilfelle vurdere hva som vil være «en rimelig frist». I vurderingen bør NOKUT se hen til arten av mangelen eller kvalitetssvikten, hva slags tiltak som er hensiktsmessig å sette inn, samt innenfor hvilket tidsrom det er rimelig at institusjonen skal kunne sette inn tiltak.

Tredje ledd: NOKUTs vedtak om å trekke tilbake akkrediteringen skal oversendes departementet. Etter universitets- og høyskoleloven § 1-2 annet ledd avgjør Kongen, på grunnlag av en faglig vurdering fra NOKUT, hvilken kategori den enkelte institusjon tilhører. NOKUTs vedtak om at en institusjon ikke lenger oppfyller kravene til akkreditering i en gitt kategori, skal derfor oversendes departementet for videre oppfølging.

Merknad til § 3-11 Søknad om akkreditering

Første ledd: Bestemmelsen er en videreføring med visse justeringer av tidligere forskrift § 3-6. Annet punktum gir NOKUT hjemmel til både å fastsette søknadsfrist for akkreditering av institusjoner og av studietilbud. Hensikten med bestemmelsen er å effektivisere saksbehandlingen hos NOKUT. NOKUT skal normalt behandle alle innkomne søknader innen datoen for neste søknadsfrist.

Annet ledd: Dette er en justert videreføring av tidligere forskrift § 3-6 annet ledd. Bestemmelsen gir NOKUT myndighet til å fastsette "karantene", slik at søknader om akkreditering ikke kan fremmes før etter en tidsperiode på inntil 2 år. Ordet "tilsvarende" er tatt ut. Endringen innebærer at NOKUTs adgang til å bruke karantene utvides, ved at det ikke bare er søknader om akkreditering av lignende studier som kan omfattes av et vedtak om karantene. NOKUT kan bruke karantene både i etterkant av sakkyndig vurdering og i forbindelse med at NOKUTs administrasjon har vurdert at klare og utvetydelige krav, kvantitative krav og grunnleggende forutsetninger ikke er oppfylt, jf. § 1-7 første ledd bokstav b).

NOKUT skal i tråd med god forvaltningsskikk veilede institusjonene i arbeidet med utforming av søknader. Karantene for søknad om «førstegangsakkreditering» vil typisk være aktuelt der institusjonen må ha tid til å sette inn de nødvendige tiltak dersom studiet igjen skal bli akkreditert. Det er i denne sammenhengen viktig å unngå at den videre utviklingen av det aktuelle studiet blir preget av hastverk og manglende kvalitetssikring ved institusjonen. Det vil ikke være tilstrekkelig å endre enkelte små elementer ved studiet, navn eller lignende for at dette skal fremstå som et nytt studium, og så kreve ny behandling av NOKUT. NOKUT må foreta en helhetsvurdering av spørsmålet om det er behov for karantene. Her vil spørsmålet om det dreier seg om en søknad om «førstegangsakkreditering» eller akkreditering etter revidering stå sentralt.

Merknad til § 5-1 Godkjenning av utdanningstilbud etter lov om fagskoleutdanning

Det er et krav etter fagskoleloven at utdanningstilbudene skal bygge på videregående opplæring eller tilsvarende realkompetanse. NOKUT, eventuelt godkjent tilbyder, skal vurdere fagskoleutdanningene med sikte på om de ligger på et nivå over videregående opplæring. At et utdanningstilbud bygger på videregående opplæring vil ikke si at samtlige fag utdanningstilbudet består av, må ligge over høyeste nivå i faget i videregående opplæring. Fag i utdanningstilbud som er en påbygning på tilsvarende fag fra de studieretningene/utdanningsprogram i videregående opplæring som kreves for opptak, skal imidlertid bygge på disse fagene og ligge på et høyere nivå. Utdanninger i fag/fagområde som på videregående opplæringsnivå ender med fag- eller svennebrev eller yrkeskompetanse, skal på fagskolenivå bygge på fag- eller svennebrevet, yrkeskompetansen eller tilsvarende realkompetanse.

Fagskoleutdanninger som ikke bygger på, eller er en videreføring av, studieretning/ utdanningsprogram i videregående opplæring (utdanninger innen fagområder som ikke er i videregående opplæring) skal i sitt opplegg og gjennomføring bygge på den generelle kompetanse, og modenheten disse studentene har fra videregående opplæring.

En fagskoleutdanning skal ha et omfang som tilsvarer minimum et halvt studieår og maksimum to studieår. Et studieår har et omfang tilsvarende et normalt arbeidsår. Det er ikke krav om at fagskoleutdanninger skal være organisert i semestre. Omfanget av fagskoleutdanninger skal beregnes i heltid, enten de tilbys som heltids- eller deltidsutdanninger, stedbaserte eller som fjernundervisning (over nett eller på annen måte) eller i moduler/enheter. Tilbud av kortere varighet enn et halvt studieår eller lengre enn to studieår, godkjennes ikke. I fagskoleutdanninger kan det brukes ulike undervisningsmetoder. Metodene må være tilpasset målet for den aktuelle utdanningen.

Første ledd: Bestemmelsen gir NOKUT ansvar for den faglige vurderingen, inkludert fastsetting av metode for godkjenning av fagskoleutdanningstilbud. NOKUT skal sette krav til hvordan den sakkyndige vurderingen og godkjenningen skal gjennomføres, herunder mal for utforming av innstilling fra de sakkyndige. Tilbydere vil kunne påpeke mangler eller misforståelser i de sakkyndiges innstilling. NOKUT forutsettes å holde seg oppdatert med utviklingen av de internasjonale standardene/avtalene og tilpasse de norske standardene til internasjonale krav som er rettslig forpliktende for Norge, jf. fjerde ledd.

NOKUT bestemmer i forskrift hvilke endringer i allerede godkjente tilbud som er så vesentlige at fagskolen må sende inn ny søknad. Kravet om at det må sendes ny søknad til NOKUT ved etablering av godkjente studietilbud på nye steder, er opphevet. Dette vil gi en større fleksibilitet for fagskolene til å tilby samme utdanning på ulike steder, uten å måtte søke NOKUT om dette.

Godkjenning i henhold til sertifikatkravene ligger til den statlige godkjennende myndighet. Samarbeidsavtale kan inngås mellom NOKUT og sertifiseringsgivende myndighet.

Sjuende ledd: Bestemmelsen tar sikte på å hindre misbruk av NOKUTs ressurser. Hensikten med endringen "eller i det vesentlige den samme" utdanningen er å forhindre at en tilbyder kan søke på nytt om samme eller lignende utdanning i karanteneperioden ved for eksempel å bytte navn på utdanningen eller foreta andre mindre justeringer i søknaden. Endringen innebærer at NOKUT har mulighet til å nekte å behandle en søknad fra samme tilbyder som tidligere har fått avslått søknad om godkjenning av en utdanning, dersom søknaden kun inneholder mindre endringer. Tilbydere som søker godkjenning for utdanninger som klart ikke kvalifiserer for godkjenning, kan gis karantene på inntil to år før ny søknad om godkjenning av den samme eller i det vesentlige samme utdanningen fra tilbyderen fremmes til NOKUT.

[Merknad til § 5-2 Godkjenning av tilbydere](#)

Første ledd: Søkeren beskriver og definerer selv det fagområdet det søkes godkjenning for. Variasjonen i fagskolesektoren tilsier det kan være hensiktsmessig å ha graderte fullmakter. NOKUT fastsetter standarder og utvikler kriterier for godkjenning av tilbydere. Herunder ligger også muligheten for graderte godkjenninger. En slik gradering må være basert på den sakkyndige vurderingen.

Dersom en allerede godkjent tilbyder eller det fagområdet eller fagområdene tilbyderen er godkjent for, har undergått vesentlige endringer (jf. denne forskrift § 5-1 første ledd), må fullmaktene godkjennes på nytt.

Dersom NOKUT i den initierende søknadsbehandlingen konstaterer at ett eller flere av vilkårene ikke er oppfylt, kan NOKUT avvise en videre behandling av søknaden.

Annet ledd: En godkjent tilbyder må være stabil og kunne vise til erfaring med fagskoleutdanning. Kravet til tilfredsstillende kvalitetssikringssystem, jf. § 5-3, bør normalt være strengere for en godkjent tilbyder enn eksempelvis for en fagskole med godkjenning for kun ett utdanningstilbud. NOKUT vil kunne vurdere behovet for å fastsette særskilte krav til interne kvalitetssikringssystem ved godkjenning av tilbyder.

Tredje ledd: En del fagområder innen fagskolefeltet har ikke direkte paralleller i høyere utdanning. Fagskoleutdanningen skal være fleksibel i forhold til arbeidslivets skiftende behov. Dette innebærer at tilbydere raskt skal kunne tilby utdanninger innenfor nye felt. Det stilles derfor ikke noen formelle krav til hva som er et minimumskrav til relevant kompetanse for undervisningspersonalet. Relevant kompetanse kan være realkompetanse. Hva som er relevant kompetanse hos undervisningspersonalet, er en faglig vurdering som NOKUT må foreta.

Fjerde ledd: NOKUT kan stille krav til utforming av søknader og krav til dokumentasjon av styringsordning mv. NOKUT fastsetter også eventuelle utfyllende vilkår for godkjenning av tilbyder.

Sjette ledd: I tilfeller der en tilbyder har fått avslag på søknad om godkjenning som tilbyder, kan NOKUT bestemme at en ny søknad om godkjenning først kan fremmes etter en nærmere angitt tidsperiode. To år er den maksimale karantenetid som kan fastsettes. NOKUT må klargjøre om dette gjelder generelt eller innenfor bestemte fagområder. NOKUT må også klargjøre lengden på karantenetiden.

[Merknad til § 5-3 Kvalitetssikring](#)

Første ledd: Sviktende kvalitet kan begrunnes i at utdanningen ikke i tilstrekkelig grad er yrkesrettet. Rutiner for å vurdere yrkesrelevans må derfor inngå i kvalitetssikringssystemet.

Annet ledd: NOKUT kan stille krav om selvevaluering og institusjonens oppfølging av evalueringer, dokumentasjon av institusjonens arbeid med læringsmiljøet, samt rutiner for kvalitetssikring av nye utdanningstilbud.

NOKUT kan bestemme at en høyere utdanningsinstitusjon som har et godkjent kvalitetssikringssystem, har et tilfredsstillende system også for fagskoleutdanning, gitt at yrkesrelevans inngår i systemet.

Fjerde ledd: Dersom NOKUT fatter vedtak om at systemet for kvalitetssikring ikke er tilfredsstillende hos tilbyder som gir godkjent fagskoleutdanning, kan NOKUT frata tilbyderen retten til å søke om godkjenning av nye utdanninger.

Femte ledd: Dersom NOKUT fatter vedtak om at systemet for kvalitetssikring ikke er tilfredsstillende hos en godkjent tilbyder, kan NOKUT trekke tilbake tilbyderens myndighet til å etablere nye fagskoleutdanninger etter fagskoleloven § 2 annet ledd.

En følge av manglende system for kvalitetssikring, herunder at kvalitetssikringssystemet ikke er tilfredsstillende, er at NOKUT vurderer revidering av godkjenning, jf. denne forskrift § 5-4 og § 5-5.

Merknad til § 5-4 Revidering av godkjenning av utdanningstilbud

Første ledd: Bestemmelsen gir NOKUT ansvaret for det revideringsfaglige opplegget, herunder hvordan revideringen skal gjennomføres og mal for dokumenter som inngår i revideringen.

Annet ledd: Endringen innebærer at det også henvises til kriteriene NOKUT har fastsatt for det interne kvalitetssikringssystemet med hjemmel i § 5-3.

Tredje ledd: Revideringsordningen skal være fleksibel. Derfor er det i tredje ledd eksplisitt åpnet for at NOKUT ikke alltid må bruke sakkyndige. Ulike sider i et sett av standarder og kriterier for revisjon kan behandles på ulike nivå. NOKUT kan revidere hele eller deler av forholdene rundt en fagskoleutdanning. NOKUT behøver ikke å gå via en sakkyndig komité i ethvert tilfelle, når en tilbyder er gjenstand for revisjon. For eksempel kan det være fastsatt objektive vilkår for godkjenning som ikke er overholdt av en institusjon, som for eksempel krav til regelverk og administrasjon. I enkelte slike tilfeller vil det kunne være åpenbart unødvendig med en egen sakkyndig komité til å forstå slike sider ved en revidering. NOKUT kan også, i tilfeller der det oppdages mangler eller det oppstår tvil om en institusjon oppfyller vilkårene for godkjenning, enten anmode institusjonen om å rette opp forholdene eller be om en nærmere redegjørelse fra institusjonen. Dersom en institusjon ikke kan redegjøre tilfredsstillende for situasjonen eller det er tvil om etterlevelse av godkjenningvilkårene, kan det vurderes å sette ned en sakkyndig komité.

Femte ledd: Bestemmelsen gir tilbyderne en frist på inntil 6 måneder til å rette opp vesentlige mangler før vedtak oversendes departementet. NOKUT vurderer i hvert tilfelle hvilken frist som er rimelig for å få rettet opp de påpekte mangler. Varigheten av utdanningstilbudet vil ha betydning for denne vurderingen. NOKUT må i den enkelte sak selv vurdere hvorvidt det er behov for at de sakkyndige på ny skal vurdere kvaliteten på utdanningstilbudet jf. fagskoleloven § 2 tredje ledd.

Hvis en utdanning ikke er godkjent, skal NOKUT ifølge sjette ledd følge opp med tilbaketrekking av rettigheter gitt med hjemmel i fagskoleloven § 2. Departementet kan også følge opp ved å stanse eventuelle offentlige tilskudd i henhold til fagskoleloven § 8.

Sjette ledd: Nye studenter vil ikke kunne få støtte fra Statens lånekasse for utdanning, siden det forutsetter at utdanningen er godkjent.

Sjuende ledd: For å sikre at studentene ved et utdanningstilbud som ikke lenger er godkjent, skal få fullført utdanningen, skal det inngås en avtale med en annen tilbyder som kan overta det faglige ansvaret for disse studentene. Alternativt kan det, dersom dette godkjennes av NOKUT, iverksettes særskilte tiltak som gjør at institusjonen likevel kan ha ansvar for å avholde eksamen for de berørte studentene, jf. sjuende ledd.

Merknad til § 5-5 Revidering av godkjent tilbyder

Det vises til merknadene til § 5-4 annet, tredje ledd og sjette ledd.

Der tilbyder har godkjenning for flere fagområder, avgjør NOKUT om tilbaketrekkingen gjelder én eller flere godkjenninger, eller tilbyderen generelt. En permanent tilbaketrekking av godkjenning som tilbyder innebærer at tilbyderen må starte prosessen på nytt, på lik linje med andre tilbydere som ønsker godkjenning, hvis tilbyderen ønsker ny godkjenning. Hvis NOKUT bestemmer at ny søknad om godkjenning først kan fremmes etter inntil 2 år (karantene), må NOKUT klargjøre om dette gjelder generelt eller innenfor bestemte fagområder. NOKUT må også klargjøre lengden på karantenen.

Merknad til § 5-6 Bortfall av godkjenning av utdanningstilbud

Første ledd: Fagskoletilbud bortfaller automatisk dersom det ved utdanningen ikke har blitt tatt opp studenter i løpet av tre år, i de tilfeller der tilbyderen ikke har samme tilbud godkjent på et annet utdanningssted eller i en annen form, som stedbasert eller fjernundervisning. Automatisk bortfall av godkjenningen gjelder også i tilfeller hvor fagskolen ikke har startet opp i løpet av tre år etter at de har fått godkjenning fra NOKUT.

Departementet mener at slike utdanningstilbud ikke vil være av slik kvalitet at tilbudet oppfyller godkjenningskriteriene. Dette har sammenheng med at fagskoletilbudene skal være yrkesrettede, og at det kan forventes at tilbyder ikke i nødvendig grad vil ha opprettholdt kontakten med yrkeslivet i løpet av tre år. I tillegg vil sannsynligvis de beste lærerne ha forlatt en fagskole som i en så lang periode ikke har hatt studenter. Et automatisk bortfall av inaktive fagskoletilbud vil sikre at studenter ikke tilbys en fagskoleutdanning som etter dagens kriterier må anses som utdatert og av dårlig kvalitet.

Annet ledd: Dersom noen starter et utdanningstilbud hvor godkjenningen er bortfalt etter denne bestemmelsen, kan dette rammes av forbudet mot misbruk av betegnelsene fagskoleutdanning og fagskole, samt villedende markedsføring etter fagskolelovens bestemmelser. Departementet kan ilegge administrativt overtredelsesgebyr ved brudd på fagskoleloven § 17 om beskyttelse av betegnelsene fagskoleutdanning og fagskole.

Merknader til § 8-1 Ikrafttredelse og overgangsregler

Annet ledd: Eksisterende universitet og høyskoler skal oppfylle de nye standardene og kriteriene for institusjonsakkreditering innen utgangen av 2018. Innen utgangen av 2018 må utdanningsinstitusjonene omstille seg slik at for eksempel kravene til uteksaminering av doktorgradskandidater er oppfylt, virksomheten er av høy internasjonal kvalitet, at doktorgradsstudiene er komplementære for vitenskapelige høyskoler og at doktorgradsstudiene er innenfor minst fire fagområder som dekker universitetsprofil.

Den samme overgangsperioden gjelder for tilpassing av eksisterende mastergradsstudier og doktorgradsstudier. Innen utgangen av 2018 må utdanningsinstitusjonene ha gjennomgått porteføljen av studietilbud og sikret at disse oppfyller nye standarder og kriterier for etablering av mastergradsstudier og doktorgradsstudier.

Søknad om institusjonsakkreditering og akkreditering av nye studietilbud som mottas etter tidspunktet for ikrafttredelse, skal vurderes på grunnlag av nye kriterier. Tilsvarende gjelder for etablering av nye studietilbud på grunnlag av institusjonens faglige fullmakt.

Tredje ledd: Institusjoner som har faglige fullmakter til selv å akkreditere grunnskolelærerutdanning på mastergradsnivå, kan etablere studietilbudene etter kravene i tidligere forskrift § 3-1 frem til 31. januar 2017.

Fjerde ledd: Bestemmelsen åpner for at kravet om uteksaminering av doktorgradskandidater, jf. § 3-7 femte ledd og § 3-8 femte ledd, kan fravikes ved akkreditering som vitenskapelig høyskole eller universitet. For akkreditering som universitet vil dette gjelde kravet om uteksaminering av minst fem doktorander i snitt over tre år på to av doktorgradsstudiene. For akkreditering som vitenskapelig høyskole vil dette gjelde tilsvarende for ett doktorgradsstudium. En institusjon kan få akkreditering som vitenskapelig høyskole eller universitet hvis den kan sannsynliggjøre at kravene i § 3-7 femte ledd og § 3-8 femte ledd vil være oppfylt innen 31. desember 2018. Ved beregningen av om kravet vil bli oppfylt kan institusjonens kandidater som har eller vil avlegge grad ved en annen institusjon, tas med, forutsatt at kandidatens doktorgradsarbeid er innenfor et av institusjonens doktorgradsstudier.